

[Handelsministeren.]

ningen til de enkelte punkter igennem i detaljer, uden at det af den grund forpligter de partier, der principielt ikke som jeg mener, at økonomisk demokrati automatisk giver medejendomsret og medbestemmelse.

Jeg mener, at det vil være uheldigt, hvis partier, der principielt er imod regeringens forslag, på forhånd søger at frasige sig enhver indflydelse på det endelige indhold ved ligesom at skubbe det fra sig som noget, der er specielt for Danmark, for det er jo på vej i størstedelen af de EF-lande, vi skal samarbejde med.

Jeg synes, det er overordentlig uheldigt, hvis hr. Hans Kjærers indlæg skal betragtes som en afvisning af saglige drøftelser om indholdet af regeringens forslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om leje. (Lejeansættelse, beboerdemokrati og bytteret m. v.).

(Lovforslaget (nr. 232) findes i tillæg A. sp. 6145, fremsættelsen i tidenden sp. 6346).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de følgende på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene.

(Lovforslaget (nr. 233) findes i tillæg A. sp. 6185, fremsættelsen i tidenden sp. 6346).

Første behandling af forslag til lov om et udligningsbidrag til staten af visse faste ejendomme.

(Lovforslaget (nr. 234) findes i tillæg A. sp. 6139, fremsættelsen i tidenden sp. 6346).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri. (Udligningsbidrag til Boligselskabernes Landsbyggefond).

(Lovforslaget (nr. 235) findes i tillæg A. sp. 6197, fremsættelsen i tidenden sp. 6346).

Første behandling af forslag til lov om ændring af ligningsloven.

(Lovforslaget (nr. 231) findes i tillæg A. sp. 6117, fremsættelsen i tidenden sp. 6355).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Svend Jakobsen: Få dage før første behandling af de 4 boligforslag og ligningslovsforslaget, vi her har til behandling, har vi fået den seneste rapport fra det økonomiske råds formandskab. Formandskabet siger heri bl. a. — jeg citerer fra kap. 3, side 11:

„Stigningen i det igangværende boligbyggeri, der helt har været koncentreret på parcelhusbyggeriet, er af en størrelsesorden, der er uden fortilfælde i Danmark.“

Efter videre at have konstateret, at der næppe findes fortilfælde i noget andet land, og at der som årsag utvivlsomt også indgår hamstringslignende effekter, fortsætter formandskabet:

„Men der er næppe tvivl om, at væsentlige årsager også er at søge i mere strukturelt betonedede forhold, inflation og inflationsforventninger, samt disses evne til at opfylde sig selv tillige med skattebegunstigelserne.“

Jeg har gerne villet starte denne debat om boliglovsforslagene med disse bemærkninger for at understrege, at det, vi skal løse, er et velstandssamfunds boligproblemer. Det betyder, at vi kan løse disse boligproblemer, hvis vi har den politiske vilje dertil.

Vi er i en situation, hvor vi har kapacitet til at bygge tilstrækkelig mange boliger. Vi er endda i stand til at gøre det, som det har vist sig i udviklingen i arbejdsstyrken i 1972, med en stadig faldende arbejdsstyrke. Vi kan også med de økonomiske ressourcer, vi med rimelighed kan sætte ind på boligsektoren, klare at bygge det nødvendige antal boliger — og det vil i en årrække fortsat være i størrelsesordenen 50.000-55.000 — til i løbet af en kortere årrække at sikre, at alle familier og alle voksne enlige kan få en selvstændig bolig. Det vil jeg godt understrege er et væsentligt mål for socialdemokratiet.

Jeg nævnte før, at det var et velstandssamfunds boligproblem, vi skal løse. Det er

[Svend Jakobsen.]

det, men det betyder ikke, at der ikke fortsat er bolignød. Der er en del tilbage endnu, og der er især mange uretfærdigheder. Der er en betydelig mangel på ligestilling på en række punkter. Vi går fra socialdemokratiet til disse forhandlinger om de langsigtede boligløsninger med den målsætning, at de skal skabe en større grad af retfærdighed på boligmarkedet.

Derfor vil et væsentligt mål for os i disse forhandlinger være at få fjernet de uligheder, der er mellem parcelhusejere indbyrdes, de uligheder der er mellem lejerner indbyrdes, og de uligheder, der er mellem ejere og lejere.

Det er vor opfattelse, at de lovforslag, vi her har til første behandling, kan danne et godt grundlag for at nå frem til et sådant resultat. Men vi går også til disse forhandlinger med en betydelig forpligtelse over for beslutningen til at begrænse det offentliges direkte og indirekte støtte til boligsektoren.

Vi har under sparerunden i marts måned fra 4 partier fået tilslutning til, at disse subsidier skal begrænses med i hvert fald 1½ milliard kr. Det er lidt paradoksalt, at det femte parti, det konservative folkeparti, ikke gav tilslutning til denne målsætning i betragtning af, at det var de konservative, der opererede med de største tal på besparelser. Det skyldes måske, at de konservative ikke i samme grad som de øvrige partier følte sig forpligtet til konkret at anvise besparelsesmulighederne.

Det er store tal, det offentlige yder i direkte og indirekte støtte til boligsektoren, vel omkring 6 milliarder kr. pr. år, og det betyder, at en stor del af befolkningen betaler en højere skat for selv at få en lavere boligudgift. De lovforslag, som regeringen her har lagt frem med en provenuvirkning op mod 1½ milliard kr. betyder, at en større del af de faktiske boligudgifter vil blive registreret som det, de er, nemlig boligudgifter. Alt andet lige må man sige, at skatteudskrivningen må ligge 1,5 milliard kr. højere i en situation, hvor vi ikke placerer et sådant beløb som boligudgift.

Det var nogle mere principielle betragtninger på baggrund af det samlede lovkompleks, der ligger foran os. Jeg skal derefter gøre nogle bemærkninger om de enkelte lovforslag.

Ligningslovsforslaget, som er stillet af finansministeren, betyder et brud på det real-kreditforlig, som et enigt folketing i 1970 under VKR-regeringen indgik, idet det her var en forudsætning, at der i fremtiden skulle regnes med en lejeværdi på 4 pct. af den til enhver tid gældende vurdering. Jeg har imidlertid forstået på udtalelser fra samtlige partier i folketinget, at man ikke vil tage dette brud unødigt op, og jeg kan på mit partis vegne give tilslutning til finansministerens forslag om en nedsættelse fra 4 til 3½ pct.

Denne nedsættelse betyder, at de 250.000 parcelhusejere, der har erhvervet deres parcelhus siden 8. december 1969, får en lavere værdi af egen bolig, end de har måttet kalkulere med på det tidspunkt, da de erhvervede huset. Jeg ved vel, at ikke alle har gjort sig bekendt med de gældende regler, og vi ved også alle, at hussælgerne i vid udstrækning har koncentreret anstrengelserne om at oplyse, hvilket underskud og dermed hvilken skattefordel der vil være det første år, i stedet for at oplyse om, hvilken udvikling der vil være ifølge gældende lov. Jeg tror, det er vigtigt, at det lovforslag, vi denne gang vedtager, publiceres godt og helst med en understregning af, at partierne vil vedstå det også efter næste vurdering, således at kommende huskøbere ikke baserer deres boligøkonomi på, at folketinget nok igen ved 16. alm. vurdering foretager indgreb, der afbøder den virkning, som folketinget havde forudsat ved indgåelse af realkreditforliget, men som vi nu foreslår foretaget indgreb i.

Hvis vi derefter ser på huse, for hvilke der er beregnet lejeværdi efter 13. alm. vurdering, er der tale om følelige stigninger, og vi kan derfor tilslutte os en overgangsperiode som foreslået af finansministeren, der betyder, at vi først i 1976 når frem til, at der er ens regler for værdi af egen bolig i alle parcelhuse. Men i betragtning af de stigninger, der er tale om, må det accepteres.

Jeg vil godt tilføje, at stigningens størrelse er en konsekvens af, at vi har fastlåst vurderingsgrundlaget i en 8-årig periode, og vi ser af udviklingen fra 14. til 15. alm. vurdering, at selv en 4-årig fastlåsning giver ganske betydelige udsving. Vi bør derfor sikkert overveje, om vi ikke på et tidspunkt skulle nå frem til en årlig a conto-regulering

[Svend Jakobsen.]

af vurderingssummerne, således at vi ikke får disse voldsomme spring. I øvrigt ville en sådan ændring betyde en vis parallelitet i huslejudviklingen mellem ejere og lejere, når lejeboligerne i fremtiden får en årlig indeksregulering.

Jeg skal videre give tilslutning til som foreslået af finansministeren, at vi finder en løsning på de ældres problemer. Finansministeren har foreslået, at alle fra 67 år og opefter kun skal beregne 2 pct. i lejeværdi af ejendomsværdi op til 300.000 kr.

I bemærkningerne til ligningslovforslaget fremsætter finansministeren en hensigtserklæring om at ville ændre reglerne, så underskud på egen bolig ikke mere skal give nedslag i indkomsten, men i stedet for skal give et nedslag i skat på 55 pct. af underskuddets størrelse. En sådan ændring vil betyde, at der bliver samme fordel i kroner af det samme underskud for såvel den lave som den høje indkomst. Det er jo ikke tilfældet i dag, hvor der ved høj indkomst er større fordel af et bestemt underskud end ved lav indkomst. Det er en urimelighed, der her søges fjernet, og det er vi tilfredse med.

Der ligger i finansministerens forslag et klart sigte mod at nå ligestilling mellem parcelhusejerne indbyrdes, og derudover er der en videreførelse af det princip, som blev indført under VKR-regeringen om, at den, der har et ekstraordinært stort boligforbrug, også selv skal betale de fulde omkostninger herved. Jeg håber, at vi såvel ud fra en social som en samfundsøkonomisk synsvinkel kan opnå fuld tilslutning her i tinget til dette princip, ligesom tilfældet var i 1970.

Jeg skal derefter gøre nogle bemærkninger til lejlovforslaget. Hvis vi gennemfører det lovforslag, som boligministeren har fremsat, vil det betyde, at en række af de programpunkter, vi har haft i mange år, vil blive ført ud i livet. Det gælder bestemmelserne om beboerdemokrati, det gælder bestemmelser om bytteret, det gælder bestemmelser om uopsigelighed. Jeg vil godt tilfø-

je, at det er ikke ud i detaljer, vi opererer med de samme størrelser, som vi har opereret med i de programpunkter, jeg nævnte før, men jeg tror, det er vigtigt, at vi kan gennemføre disse ting på det grundlag, som parterne — ejerne og lejerne — er nået til enighed om.

Jeg havde personlig gerne set, at antallet af lejemål var blevet sat lavere end til 24, men jeg har forstået, at det er et af de punkter, parterne vil forhandle videre om, og jeg tror, at erfaringerne, efterhånden som de indhøstes, vil gøre det lettere at få dette antal nedsat.

Vedrørende lejefastsættelsen indvarsles der med det foreliggende lovforslag en udvikling frem mod frie forhold på den måde, at der i et samvirke mellem ejere og lejere kan aftales lejereguleringer, der skaber mulighed for en bedre kvalitet af boliger og boligmiljøer også i den bestående, privatejede boligmasse. Oven i den omkostningsbestemte del af huslejen skal så lægges kapitalafkastet, som i forslaget er fastsat til 8 pct. af ejendomsvurderingen.

I vurderingen af dette forslag skal man lade indgå forslag nr. 234 om udligningsbidrag af visse ejendomme. Herigennem indrager det offentlige en del af den afkastning, der er en følge af konjunkturstigningen.

I forbindelse med lejeloven skal jeg derudover kun understrege betydningen af bolignavn til afløsning af huslejenavn og boligretter. Jeg tror, at vi vil opleve dels en hurtigere behandling af de tvistigheder, som måtte opstå, dels en billigere behandling. Jeg tror, det er et fremskridt.

Endvidere vil jeg pege på som væsentlige positive ting de skærpede bestemmelser vedrørende mellemmand og bestemmelserne om, at varmeregnskaberne i fremtiden bliver rensat for alt det, man hidtil har puttet ind i dem, og kun må omfatte brændselsforbruget.

Lovforslaget om midlertidig regulering af boligforholdene indeholder i væsentlig grad ændringer i konsekvens af de øvrige forslag,

[Svend Jakobsen.]

der er fremsat. Af substansen i lovforslaget skal jeg understrege værdien af den liberalisering af boliganvisningsreglerne, forslaget er udtryk for, og jeg skal ligeledes give tilslutning til, at der åbnes adgang til, at de midler, der er bundet i Grundejernes Investeringsfond, kan frigøres mod en afgift, som vil blive fastsat til 40 pct.

Lovforslaget om boligbyggeri er forholdsvis enkelt, idet det drejer sig om en udligningsafgift på 2 pct. af ejendomsværdien i de almennyttige boliger. Jeg skal ikke gøre bemærkninger generelt til det, men vil godt understrege den dispensationsmulighed, der er indlagt i lovforslagets § 19 a, stk. 2. Jeg tror, det er vigtigt at gøre sig klart, at der findes et antal afdelinger, der ikke kan bære et pålæg på 2 pct. uden at komme op i en huslejestørrelse, som ikke er rimelig i forhold til nyopførte boliger, der er finansieret med indeksregulerede lån.

Jeg skal også gøre en enkelt bemærkning til forskellen i indbetalingerne. Det er jo således, at indbetalingen af udligningsafgiften i den private boligmasse går til statens bygge- og boligfond, altså til besparelsesformål, medens udligningsafgiften i den almennyttige sektor skal indbetales til Boligselskabernes Landsbyggefond til øget selvfinansiering, og det vil betyde en styrkelse på ca. 200 mill. kr. pr. år.

Forslagets gennemførelse vil således være et vigtigt skridt på vej mod det principielle mål om selvfinansiering, som altid har været det almennyttige byggeris, men som udviklingen ikke har muliggjort.

Det er nogle betydelige lovforslag, vi har til behandling her, og de skal ses i sammenhæng med nogle andre forslag, dels lovforslag nr. 212 om ophævelse af moms-godtgørelsen, dels forslaget om finansiering af almennyttigt boligbyggeri og forslaget til lov om boligsikring. Disse to sidstnævnte lovforslag vil blive fremsat her i tinget en af de nærmeste dage.

Vi er i socialdemokratiet rede til at forhandle disse lovforslag, men som jeg nævnte indledningsvis, er der dels ligestillingsbetragtninger, dels provenubetragtninger som vi føler os forpligtet over for. Vi kan således ikke acceptere ændringer i det samlede lovkompleks, der bevirker, at de drejes i retning af, at en enkelt kategori af boligtagere

ensidigt rammes af den reduktion af bolig-subsidierne, der her er tale om.

Det er min vurdering, at befolkningen ser hen til en afklaring om den fremtidige bolig-lovgivning, og jeg hilser derfor med tilfredshed, at der fra partierne er givet udtryk for tilslutning til, at lovforslagene gennemføres i denne samling, selv om det får til konsekvens, at vi skal have ekstra mødedage.

Det er min vurdering, at vi med det forarbejde, der er gjort i samlingens løb, kan færdiggøre lovforslagene, og jeg vil gerne tilføje: færdiggøre dem helt forsvarligt, under forudsætning af at samtlige partier i folketinget vil medvirke hertil. Fra socialdemokratiets side skal der ikke herske tvivl om, at vi vil udfolde store bestræbelser for at nå frem hertil. Jeg skal til slut sige, at vi er positivt indstillet over for lovforslagene sigte, men vi afviser ikke, at der undervejs kan ske ændringer såvel i det enkelte forslag som i den samlede buket, der er eller vil blive præsenteret.

Bendix: Jeg skal straks tage en bemærkning af hr. Svend Jakobsen ved vingebene. Den har ikke umiddelbart noget med denne sag at gøre, men den blev fremsat i denne debat. Hr. Svend Jakobsen sagde i begyndelsen af sin tale, at det var lidt paradoksalt, at de konservative, der ellers opererede med de største tal for besparelser — det henviser til sparerunden — ikke gav tilslutning til besparelsen på de 1,5 milliard kr., men det skyldtes måske, at det konservative folkeparti ikke i samme grad som de øvrige partier følte sig forpligtet til konkret at anvise besparelsesmuligheder.

Det var, hvad hr. Svend Jakobsen sagde, og dertil vil jeg sige, at det er egentlig et stift stykke, efter at det konservative folkeparti har stillet en lang række konkrete spareforslag, som ved finanslovforslagets tredje behandling blev stemt ned af socialdemokratiet og for den sags skyld også af andre partier. Jeg skal med fornøjelse nok engang forelægge dokumentation for vore besparelsesforslag for hr. Svend Jakobsen, hvis det virkelig skulle være nødvendigt.

En af grundene til, at vi ikke kunne give tilslutning til at binde os til besparelser på 1,5 milliard kr. på det boligpolitiske område, var, at vi ikke er tilhængere af ophævelse af momsrefusionen til boligbyggeri, i hvert

[Bendix.]

fald ikke uden at få sikring for en skattelet- telse til gengæld. Desuden anså vi det ikke for bevist, at der kunne spares beløb på bo- ligsektorens område af den størrelse, som de andre partier blev enige om, uden at det ville gå ud over områder, som vi mente det ikke skulle gå ud over.

Må jeg dernæst sige om de foreliggende lovforslag, at nu har vi sådan set forhandlet boligpolitik permanent i et års tid, og det er naturligvis rigtigt, at alle partier i en vis forstand har et medansvar for den boligpoli- tiske situation, vi befinder os i — i hvert fald de partier som var med til boligforliget i 1966. Men jeg vil dog sige, at med den bo- ligpolitik, den nuværende regering har ført siden sin tiltræden i 1971, har den et helt specielt ansvar.

Alt i alt må det siges, at tilstanden på det boligpolitiske område er en blanding af godt og ondt. Vi har kvadratmeter til rådigh- ed i en udstrækning som i meget få andre lande, og vi har en boligstandard, som meget få andre lande, hvis nogen overhoved- et, kan præstere magen til. Men bagsiden af medaljen er, at boligpolitikken har sam- fundsøkonomiske virkninger, som ikke er gode, og videre at det antal rum og det antal kvadratmeter vi har til rådighed, er fordelt på en lidet hensigtsmæssig måde.

Skal regeringen finde bred tilslutning til ændringer i disse tilstande, må følgende tre nøgleord i hvert fald respekteres: der skal være balance mellem de forskellige katego- rier af boligtagere, der skal finde en frigø- relse sted, og der skal være samfundsøkon- omisk mådehold.

Jeg skal i relativt sammentrængte be- tragtninger prøve på at klarlægge, hvilket indhold vi lægger i disse nøgleord. Jeg vil endnu en gang lige slå fast, at for så vidt angår det samfundsøkonomiske mådehold, er det konservative folkeparti ikke, i mod- sætning til de øvrige partier, forpligtet på disse besparelser på 1,5 milliarder kr.

Jeg var glad for hr. Svend Jakobsens bemærkninger om, at der er en sammen- hæng mellem boligpolitikken og skattepoli- tikken. Det har vi hele tiden hævdet, og det hævder vi fortsat. Jeg vil sige i forbindelse med det samfundsøkonomiske mådehold, at det ville være vældig interessant at få belyst på et tidspunkt — det kan jeg naturligvis

ikke få svar på på stående fod — hvad virk- ningen egentlig er af at flytte 1 kr. fra skat- tebetalingen til boligforbruget. Jeg har tidli- gere nævnt dette spørgsmål i boligudvalget. Det ville være meget interessant at få kyn- dige folks vurdering af de finanspolitiske virkninger af en ombytning fra skattekroner til boligkroner. Personlig er jeg sådan set ikke meget i tvivl om, at der alene i dette ville ligge en stramning af finanspolitikken.

Et område, som vi interesserer os specielt for, er naturligvis ejerboligen. Når vi med så stor ildhu beskæftiger os med denne bolig- form, hænger det først og fremmest sammen med bedømmelsen af denne boligforms kva- liteter. Det er ikke ejendomsretten som et abstrakt begreb, der er afgørende for os. Det er heller ikke de økonomiske fordele, der kan knytte sig til parcelhuset. Det er ejerbo- ligens kvalitet som ramme om en families liv, der i særlig grad tiltaler os. Ingen anden boligform end selvejerboligen med et stykke have giver den enkelte familie så rige udfol- delsesmuligheder. Man må nok sige, at i et industrisamfund med en avanceret produ- tionsteknik er der ganske få muligheder for en personlig udfoldelse, og det er naturligvis meget at beklage. Men det kompenseres i betydelig udstrækning af mulighederne i den selvejede familiebolig, hvor man efter sædvanligvis ret brede regler kan skabe rammer for den enkelte families liv, som må anses for at være noget nær det ideelle. Jeg tror, boligministeren kan være enig med mig i disse betragtninger. Vi har begge en bolig af den type, og vi har tit haft lejlighed til at diskutere de gode kvaliteter, der faktisk lig- ger i denne boligform.

Jeg vil sige ganske klart, at vi ikke kan gå ind for det forslag til ligningslov, som fi- nansministeren har fremsat. Det er simpelt hen af en sådan karakter, at det vil mere end vanskeliggøre det for mange familier at blive boende i deres huse, ligesom det vil gøre det tvivlsomt, om mange lavindkomst- grupper og mellemindkomstgrupper i det hele taget kan komme til at bo i denne bo- ligform. Jeg ved godt, at ministeren i sit oprindelige oplæg var skrappe, end han er nu, og jeg noterer naturligvis med tilfreds- hed, at han har mildnet oplægget. Men fi- nansministeren er ikke kommet langt nok, og jeg skal i nogle få tal dokumentere, hvad jeg siger.

[Bendix.]

Jeg vil gerne sige, at vi naturligvis i det konservative folkeparti har regnet overordentlig meget på finansministerens forslag, nok lige så meget som finansministeren selv. Hvis vi tager den 13. alm. vurdering som udgangspunkt — og det er den vurdering, der gælder for ca. 2/3 af parcelhusene — er det sådan, at hvis parcelhuset er vurderet til 200.000 kr., vil ejeren, hvis han har en marginalskatteprocent på 55, over en 3-årig periode få forringet sin familieøkonomi med fra 2.000 kr. til ca. 4.000 kr. Dette er naturligvis ikke upåvirket af, hvilke låneforhold den pågældende ejer lever med. Der gælder det i hvert fald for de laveste indkomstgrupper, som har de laveste marginalskatteprocenter, at jo højere gældssætning de har, des mindre slemt bliver det. Men det er vel ikke en tendens, vi kan være særlig begejstrede for.

Hvis vi så tager den 14. alm. vurdering, som gælder for den sidste tredjedel af parcelhusene, og tager et parcelhus, der er vurderet til 300.000 kr., vil en ejer med en marginalskatteprocent på 65 og en relativt høj belåning få sin familieøkonomi forringet med i første omgang ca. 4.000 kr., stigende til og godt og vel 4.500 kr.

Det, som i øvrigt er karakteristisk for forslagene, er altså, at de er påvirkelige af gældssætningen på en måde, som ikke kan være tilfredsstillende. Markant er det, at med relativt lave marginalskatteprocenter, procenterne „i midten“, som vi er vant til at operere med, vil situationen være ringere for den, som har en lav gæld, og bedre for den, som har en høj gæld.

Nu kan selvfølgelig ministeren komme herop og sige, at tal i en størrelsesorden 4.000-5.000 kr., som jeg her har nævnt — vi kender jo yderligheder, som er langt mere vidtgående i økonomisk henseende — ikke betyder alverden. Dertil vil jeg sige: jo, det vil i mange familier betyde alverden, når man tager den stramme familieøkonomi i betragtning, som mange lever med i et samfund, der må karakteriseres som et udpræget højskattesamfund. Her understreger jeg nok en gang sammenhængen mellem det boligpolitiske og det skattepolitiske og fastslår nok en gang, at vi kun vil kunne medvirke til visse stigninger i den gennemsnitlige boligudgift mod, at vi får et fald i den

direkte beskatning, et synspunkt som jeg gang efter gang har gjort rede for.

Må jeg videre sige, at ministerens forslag arbejder med en teknik, som vi igennem en række år har kendt og betjent os af, og som vel egentlig kun har den dyd, at den er velafprøvet. Vi er af den opfattelse, at den teknik, man betjener sig af her, ikke giver nogen varig tryghed i parcelhuset. Det hænger sammen med kombinationen offentlig vurdering og lejeværdiberegning, og vi ønsker den kombination brudt. Vi er interesseret i under de forhandlinger, som nu skal følge, at drøfte, under hvilken form vi helt eller delvis vil være i stand til at afskaffe lejeværdi af egen bolig.

Det næste område, der omfattes af regeringens lovforslag eller buket er spørgsmålet om, hvordan lejefastsættelsen skal finde sted i de nu huslejerregulerede områder. Lad mig med det samme slå fast, at vi ikke kan gå med til at indføre restriktioner i områder, hvor disse ikke findes i dag, og at vi ligeledes har ganske absolutte synspunkter vedrørende lejefastsættelsens endelige og fuldstændige frigørelse i løbet af en kortere år-række. Jeg gentager: vi kan ikke medvirke til en ordning, som betyder, at der indføres restriktioner i områder, hvor der ikke findes restriktioner, for huslejefastsættelsen, og vi kan ikke medvirke til en ordning, der ikke betyder fuldstændig afvikling af huslejerestriktionerne over en relativt kort periode.

Regeringens forslag bygger i øvrigt på den forligsskitse, som ejere og lejere har lavet, og det kan vi være tilfredse med. Men vi kan ikke acceptere, at der i forslaget ikke er en klar målsætning i retning af en definitiv liberalisering. Vi har lagt mærke til, at lovforslaget i en enkelt passage åbner en mulighed for liberalisering, men vi mener, at det er for upræcist og for uklart.

Vi mener i øvrigt ikke, der er grundlag for huslejerestriktioner i Danmark i dag. Men vi er villige til at acceptere en overgangsordning fra det restriktionsprægede til noget ganske liberalt, og når vi er igennem denne overgangsperiode, skal lejerbeskyttelsen være den permanente lejelovs beskyttelsesregel.

Regeringen har på et enkelt punkt bevæget sig uden for det, de to parter har aftalt, idet regeringen foreslår et bidrag til det offentlige på i første omgang 1 pct. af vurde-

[Bendix.]

ringen, stigende til 2 pct. af vurderingen. Denne skat kan vi ikke acceptere. Skal noget i den stil laves, vil vi kræve, at pengene bliver i boligsektoren med henblik på anvendelse til opretning, modernisering og måske også sanering.

Lovforslaget opererer med, at lejen af erhvervslokaler med ét slag skal gøres fri. Det er i og for sig ikke særlig logisk i betragtning af, at på en række andre områder skal der ikke ske en sådan umiddelbar frigørelse. Vi vil forbeholde os ret til under udvalgsarbejdet nærmere at vurdere, om denne totale frigørelse for erhvervslejemål på én gang er rimelig. Vi skal med det samme slå fast, at de interesser, vi i den forbindelse nok mest har i tankerne, er den mindre detailhandlers.

De administrative ændringer i lejelovforslaget byder bl. a. på oprettelsen af et bolig-nævn i hver kommune. Vi har ikke endeligt taget stilling til, om vi kan acceptere det. Men vi vil under udvalgsbehandlingen interessere os for, om det vil være en administrativ forenkling i forhold til det gældende, eller om det vil være det modsatte.

Vi har naturligvis hæftet os ved ministerens forslag om at bøde på virkningerne af det specielle udligningsbidrag for private udlejningsejendomme ved at foreslå regler, som vil gøre det muligt for grundejerne mod en 40 pct.s skat at få rådighed over de midler, der siden 1966 er blevet bundet i Grundejernes Investeringsfond. Umiddelbart forekommer forslaget interessant, men vi vil ikke tage nogen mere præcis stilling til det, før vi har haft lejlighed til nøjere at vurdere den finanspolitiske virkning af det og virkningen i relation til ministerens forslag om en udligningsafgift, eller skat, på 2 pct.

Hvad angår det sociale boligbyggeris lejligheder, foreslår ministeren et udligningsbidrag på 2 pct. eller 20 promille af ejendoms-værdien, og det skal tilfalde Boligselskabernes Landsbyggefond og anvendes til investering i nyt socialt boligbyggeri. I princippet kan vi tiltræde denne tanke, fordi den ligger i umiddelbar forlængelse af ønsket om at opnå selvfinansiering i det sociale boligbyggeri. Om den teknik, ministeren har foreslået, er den rigtige, og om tallet er det rigtige, vil vi naturligvis lade bero på en nærmere vurdering under udvalgsarbejdet.

Men det er indlysende, at også denne bolig-kategori skal være med i de udlignings- og liberaliseringsordninger, som kan gå hen og blive resultatet af forhandlingerne om den langsigtede boligpolitik.

I denne række af lovforslag indgår der ikke noget forslag om det sociale og andet boligbyggeris finansiering. Jeg vil gerne endnu en gang slå fast dette til trods, at vi er interesseret i den såkaldte indeksregulerede ordning. Vi har allerede talt om det i boligudvalget, men det fremgår klart af disse drøftelser, at vi endnu er meget langt fra en afklaring.

Jeg vil benytte lejligheden til at spørge ministeren direkte, om han ikke allerede nu vil være med til at tænke igennem, på hvilken måde man kan gøre denne ordning mere liberal, end den er tænkt på nuværende tidspunkt. Jeg tænker mig liberaliteten udvidet, både for så vidt angår finansieringskilderne og låntagerne. Ved at lave en ordning der er lukket vil vi vanskeliggøre dens mulighed for at blive bredt accepteret.

Der er i denne sammenhæng i øvrigt også grund til at tænke på, hvad der kan gøres for det private udlejningsbyggeri. Det er ikke sundt, at boligbyggeriet bliver delt i to kategorier: produktionen af lejeboliger på den ene side, som kun de sociale boligselskaber tager sig af på nuværende tidspunkt, og på den anden side producenterne af private parcelhuse. Der er også på lejemarkedet brug for konkurrence, og det bør vi betænke i forbindelse med diskussionen af finansieringsordningerne.

Momsrefusion og boligsikring indgår i det samlede kompleks, men er ikke til første behandling i dag, og jeg skal derfor udelukkende henvise til tidligere bemærkninger om disse to lovforslag.

Det står nu efter regeringens udspil klart, at vi skal prøve på at færdiggøre denne lovgivning til midten af juni. Det vil naturligvis blive et meget hektisk og forceret arbejde, og vi bør allerede nu betænke, om det kan være forstandigt for et princips skyld at mase en lovgivning igennem, som ikke er ordentlig gennemarbejdet. Jeg ser derfor i øjnene, at nogle spørgsmål vil komme til at ligge til efter sommerferien i form af skitser, hvad jeg ikke mener gør noget. Hovedprincipperne kan jo aftales i forpligtende form. Udsigterne til, at denne sidste, afgørende

[Bendix.]

runde kan give et resultat, er der ingen af os der rigtig kan spå om på nuværende tidspunkt.

Vi er gået ind i dette forcerede projekt for at udnytte, hvad vi opfatter som en sidste chance for at fægte for vore synspunkter, men der skal ikke være nogen som helst tvivl om, at vi vil gøre alt, hvad vi kan for at dreje boligpolitikken væk fra det resultat, der vil komme ud af et forlig mellem socialdemokratiet og socialistisk folkeparti.

Guldborg: Jeg skal holde mig helt til de helt principielle ting i denne samling lovforslag. Jeg tror, det er gået os alle sammen sådan på baggrund af langvarigt udvalgsarbejde om mange af de tilbagestående problemer, at vi godt kunne præstere en salve af eksempler og enkeltheder, der i virkeligheden er meget betydningsfulde for de mennesker, de vedrører, og som går ind i en helhed.

Jeg skal afstå derfra og sige på venstres vegne, at vi er tilfredse med, at regeringen nu endelig spiller ud, efter at vi har tryglet og bedt i lang tid, lige siden den første lovgivning om det sociale boligbyggeri ved Køge Bugt, der kom i vanskeligheder, om at undgå at blive bundet i delløsninger eller skulle tage stilling til små trin og dermed på en vis måde være afskåret fra at deltage alvorligt i en forhandling om en samlet løsning. Egentlig har der ikke været mulighed for det, før man havde det hele på bordet. Jeg skal ikke misunde boligministerens spidsrod i den lange periode, der er gået. Jeg synes, det viser, at man begyndte i en forkert ende, og at det, at man begyndte med en enkelthed i stedet for at få det hele med, ikke har gjort tingene lettere.

Når vi skal bedømme det samlet, tror jeg nok, at en væsentlig baggrund for venstre vil være en fornemmelse af, at folk må være lede og kede af alle disse reguleringer, detaljer, ændringer og indgreb. Vores boligpolitik er blevet en bygning med tårne og spir og karnapper og alt muligt, og den er bogstavelig talt ikke til at finde ud af for nogen mennesker. Vi har i det sidste halvandet år sandelig heller ikke gjort det lettere. Der har været en række af forandringer og ændringer af ændringer, og man kører videre. Det er vel nok et generelt spørgsmål for hele

boligpolitikken, om vi ikke nu så mange år efter krigen med en boligforsyning og en boligstandard, der vel kan lade en hel del tilbage at ønske, men som dog alligevel ligger på et temmelig højt niveau også sammenlignet med andre industrialiserede samfund, vil føle, at tiden er inde til at forsøge virkelig til bunds at forenkle og både i lejelovgivningen og lovgivningen vedrørende egen bolig komme af med den jungle af bestemmelser og tilskud frem og tilbage, indtægtsgrænser og kapitalgrænser, og hvad ved jeg. Det er vort ønske, at en forhandling om en samlet løsning på det boligpolitiske område virkelig skal betyde et langt skridt i den retning, hvis man ikke kan tage det hele på én gang.

I vores stilling til den samlede boligpolitik — og det er altså den måde, vi gerne vil udtrykke os på her i dag mere end i relation til de enkelte forslag — er det naturligvis nødvendigt at pege på, hvad denne almindelige tankegang kan føre til af ret bestemte forudsætninger. Alle forudsætninger skal selvfølgelig opstilles og drøftes. Men det er på den anden side rigtigt at udtale sig tydeligt om, hvad der er væsentligt, og hvor det ikke er sandsynligt at det parti, jeg repræsenterer i denne debat, vil kunne formås til at flytte sig ret meget.

Jeg begynder måske i en lidt anden ende, men det er ud fra ønsket om at komme af med hele den jungle, som er vokset op i den gældende lovgivning. Den første og meget afgørende betingelse er, at vi må have afskaffet enhver forskelsbehandling, hvad enten den foregår ved direkte eller indirekte tilskud eller ved begunstigelser i finansieringsmæssig henseende, enten noget, der kan omregnes kontant i penge eller i fordele i adgang til kapitalmarkedet, for det er jo også penge værd. Dette at dele byggeriet op i nogle kategorier og sige, at der er nogle, der skal have det bedre end andre, er at give tilskud til sten.

Vi var virkeligheden her i folketinget ved boligforhandlingerne i 1966 enige om, at fremtidens boligpolitik måtte være en social politik, som kunne tage hensyn til, om der i boligsektoren var sådanne forhold, at man måtte have specielle sociale ordninger, men da til mennesker og ikke til sten. Vi måtte erkende, at de mange års byggepolitik og hele det store apparat, der var bygget op, havde sin værdi, og at man ikke fra den ene

[Guldberg.]

dag til den anden kunne sige: nu kan I klare jer selv. Derfor gav man dem 8 år. Den skævhed, der allerede var til stede forinden, men som vi har båret rundt med i denne periode i kraft af den ordning, der dengang var et bredt forlig om, som venstre også deltog i, må ikke blive permanent. Men den er næsten blevet det. Den er i hvert fald blevet behandlet, som om den var det. Når vi lægger så megen vægt på det i venstre, er det, fordi vi er overbevist om, at hvad enten man nu kalder det det ene eller det andet, er det en slags foranstaltninger, som virker i retning af et højere prisniveau i nybyggeriet og på boligerne, end man ville få, hvis man lod konkurrencen slå igennem.

Vel, det er måske lidt politisk filosofi, men vi er jo liberale, og vi har endnu aldrig nogen sinde rigtig oplevet nogen form for offentlig kontrol, priskontrol el. lign., som kunne erstatte den kontrol, der lå i konkurrencen, når man vel at mærke kunne sørge for, at denne konkurrence foregik under kontrollerede, men dog ret frie forhold. Aldrig har vi oplevet det; vi kan ikke få det i byggeriet, og vi har det ikke i byggeriet.

Boligministeren ved lige så godt som jeg og alle andre, at byggeriets faktiske produktionsforhold er præget af skævhed, og det værste er, at når der findes en sådan skævhed mellem forskellige slags byggerier, løber ressourcer og indsats derhen, hvor det er bedst at komme, og det er jo ikke så mærkeligt. Hvis nogle mennesker skal låne penge til 10 eller 12 pct. for at bygge, mens andre kan låne til 6 pct., er det ikke bare et spørgsmål om, hvad der bygges. Der er sandelig også en fristelse til, og i virkeligheden en helt naturlig økonomisk præmiering i, at få mest muligt med under de 6 pct. Det er klart, at nogle af de akutte problemer, som vi gerne vil være med at løse, netop skyldes det forhold, at man har haft en skævhed, så det er løbet over i den sektor, hvor tilskuddene findes. På den måde får man for lidt for sine tilskud.

Vel, det er muligt, at der ude omkring i befolkningen er andre ting, som mærkes mere direkte. Men skal vi i venstre være med til at forhandle os frem til en samlet boligløsning, som vi også kan stå bag, tror jeg, man må sige, at det er så lidt sandsynligt, som tænkes kan, at vi skulle ønske at

gå ind og tage medansvaret for en udligning af huslejeniveauet på et eller andet højere niveau og for en rimelig løsning af de meget, meget vanskelige problemer på parcelhusområdet for blot at se det nye niveau ryge i vejret med en fart af mindst 10 pct. om året, kumulativt, i kraft af, at man ikke lader konkurrencen i nybyggeriet slå igennem. Så gentager vi bare historien, som vi kender den. Det er en afgørende betingelse, og den har klar forbindelse med, hvad det er muligt og rigtigt at gøre på de andre områder.

Hvis vi dernæst, stadig med samme generelle betragtning, går til forslag om ændring af lov om leje, møder vi desværre i forslaget et udgangspunkt, som er det stik modsatte af det, der har været vores grundsynspunkt. Men vi kan vel snakke om tingene. Jeg vil gerne igen vende tilbage til de drøftelser, vi havde for mange år siden, da den nuværende boliglovgivning blev til. Vel, da kunne man ikke — og det var vel nok rigtigt af hensyn til boligforsyningen — bære en egentlig frigivelse. Nu mener vi med frigivelse ikke andet, end at lejerbeskyttelsen skal bevares i betydeligt omfang. Det har vi alle sammen altid været enige om. Man kunne altså ikke bære en egentlig frigivelse, men i mange kommuner i landet var forholdene sådan, at det var rimeligt og kunne lade sig gøre at frigive, og selv efter kommunalreformen har vi i dag 200 kommuner i Danmark, hvor der er det, som vi stort set forstår ved et frit boligmarked.

Vi havde foretrukket dengang, at man, når man prøvede at lave den udligning, som vi har båret med stort ubehag alle sammen, forsøgte med det samme at konstruere et huslejeniveau, som var ens og rimeligt, og så ved hjælp af kompensation så til, at det ikke blev for byrdefuldt. Vi har stadig væk en fornemmelse af, at den eller en tilsvarende fremgangsmåde er rigtig, fordi man dog derved når til at få nogle fordele, der ligner dem, man ville have i et frit boligmarked.

Vi er ganske overbevist om, at vi nu står i en helt anden situation og har helt andre forudsætninger for etablering af et sådant frit boligmarked over hele landet med rimelig og tilstrækkelig lejerbeskyttelse og med en fornuftig afvikling gennem kompensationsordninger.

Ud fra disse og lignende betragtninger,

[Guldberg.]

som vi før har været inde på, er vi ganske overbevist om, at det kunne lade sig gøre, lige så overbevist som vi er om, at hvis man indfører begrebet omkostningsbestemt husleje med huslejekontrol over hele landet, også de steder, hvor det nu er frit, ville det være mærkeligt, om dette begreb skulle udvikle sig anderledes end hidtil. Det hidtidige har været ca. 9 pct. huslejestigning kumulativt om året, dvs. væsentlig mere end i den lovregulerede husleje. På vej ind i nogle prisstigninger, som vel bliver nogle af de største, vi har været med til i mange, mange år, forekommer det os at være halsløst at forestille sig, at vi kan få orden på huslejeområdet ved at gå ind i en omkostningsbestemt huslejudvikling over hele landet, også de steder, hvor et frit boligmarked har vist sig at kunne fungere. Der er altså ikke megen sympati hos venstre for selve fremgangsmåden, men igen må jeg sige: det er vel ting, man kan snakke om, for der er vel en mål-sætning i det.

Jeg skal holde mig fra enkeltheder. Jeg vil kun sige det ene, mere som et råd, at hvis man virkelig sætter sig for at gå den vej — men det gælder for øvrigt næsten enhver udligning — vil jeg bestemt mene, at der må tages hensyn til det melleminterval, der har været ved genudlejningsforhøjelserne. Det tror jeg også boligministeren vil være enig i. Men spørgsmålet er blevet rejst, og det kan være rigtigt allerede nu at gøre opmærksom på det.

Beboerdemokrati kan vi ikke have noget imod. Vi synes, der skal være lige forhold for lejere, hvad enten de er lejere i det private udlejningsbyggeri eller i de boliger, der ejes af de sociale boligselskaber.

Kommer vi til udligningsbidraget på de 2 pct., må vi sige, at det forekommer os, at dette er en omvej. Jeg kan godt se, at hvis man vil lave omkostningsbestemt husleje og på en eller anden måde skal have de ting på plads, kan man meget nemt havne i dette. Men efter vort synspunkt skal en sådan afgift modsvare noget andet, nemlig kompen-sationen, der skal til, og så er det ikke 2 pct., men formentlig noget andet. Det er 2 pct. af ejendomsværdien, og det er klart, at ejendomsværdien afspejler huslejen, og det vil sige, at man lige så godt kan finde en anden ordning på det og direkte forbinde

det med at få udlignet huslejen efter de principper, som vi i venstre tidligere har gjort opmærksom på.

Jeg skal ikke sige meget om lov om bolig-byggeri. Men jeg vil gerne for en sikkerheds skyld ligesom hr. Bendix gøre opmærksom på, at i vort almindelige standpunkt til spørgsmålet om forskelsbehandling er indbefattet vor stilling til det, der hedder den særlige indeksregulerede finansiering, hvis den skal laves efter det, der er lagt på bordet. Her kan det være rart en gang imellem at tale rent ud om tingene. Vi har haft et renteniveau på 10-12 pct., og derfor lavede man et særligt renteniveau for det sociale boligbyggeri, som man satte til 6 pct. som noget midlertidigt, som skulle afvikles. Ser man nu på det forslag, som jeg forstår man har tænkt på, går det ganske enkelt ud på at gå ned til en finansiering af det sociale boligbyggeri i en lukket kreds og i et vist omfang til 3 pct. Man kan selvfølgelig sige, at når 6 pct. ikke er nok, må man ned på 3. Men det gør det ikke bedre; det gør kun skævheden meget større. Så kan man sige: men det bliver indeksreguleret, det bliver afviklet. Ja men det gjorde det andet jo også. På den ene måde siger man: vi holder det fast i nogle år, og så skal det forsvinde, og på den anden måde siger man: nu skal det forsvinde gradvis i løbet af 40 år, eller hvor meget det nu skal være, med en indeks, som enten skal være en byggeindeks eller lønregulerende pristal. Der skal mange økonomer til at overbevise mig om, at man på nuværende tidspunkt overhovedet har nogen som helst interesse i at sige et eller andet om, hvordan man vil regulere det længere frem i tiden end lige de allerførste år. Det er altså en politisk indeks. Det er en politisk fastsat rente, og det kan man selvfølgelig være tilhænger af. Jeg synes, det er rigtigt for vort vedkommende at gøre opmærksom på, at det er vi ikke, og vi tror ikke, det er til gavn for den opgave, vi gerne vil være med til at løse.

Til sidst nogle bemærkninger om parcel-husproblemet. Jeg tror, man bliver nødt til at komme ind på en nytænkning på dette område, og det tror jeg også regeringen bliver. Det er rigtigt, at der er en række problemer, der skal løses. Vi vil også gerne være med at løse dem. Man kan opstille udmærkede eksempler på, hvordan man i kraft af

[Guldberg.]

gæld i egen bolig kan få betydelige fordele, og jo større huse, des større fordele. Det er ikke så mærkeligt. Hvis man i et samfund har en rente på en 10-12 pct. og en inflationsrate på 6 pct. om året, har det vist sig, at den virkelige realrente, man oppebærer, hvis man er skattefri, er 5,6 pct. Hvis man er aktieselskabsbeskattet, er den ca. 1,3 pct., så vidt jeg husker. Men hvis man er almindelig skatteborger, er den minus 1,16 pct. Så kan jeg godt forstå, hvordan låntagere og långivere opfører sig i den situation. Men jeg kan ikke bare se, hvordan man vil løse det spørgsmål ved at ændre på lejeværdien for parcelhuse, for det er et problem, der er dybt forankret i det inflatoriske.

Jeg tror, man må gøre sig klart, at med de høje marginalskatteprocenter, man har, er det ikke længere muligt at bevare det nuværende system, hvor man forlanger af folk, at de skal lægge noget oven i deres indkomst, som man måske kan sige er et forbrug, de har haft, men hvor de ikke har fået pengene; de får dem først, hvis de nogen sinde får dem, væsentlig senere. At forlange, at de skal lægge et betydeligt beløb oven i deres indkomst og derved pådrage sig en betydelig skattemæssig byrde, fordi de en eller anden gang kan få de penge hjem igen, tror jeg ikke går.

Dette er ikke en afvisning af at forsøge at finde en fornuftig løsning på dette her. Men jeg vil gerne sige, at det er en skam, at SF har skæmmet sit forslag med at forsøge at bringe spørgsmålet om det almindelige fradrag af renter af privat gæld ind. Jeg kan sådan set godt forstå ræsonnementet, og jeg tror også, der er mange i mit parti, der vil kunne se noget fornuftigt i det. Der er bare det uheldige ved det, som enhver kan se, at i praksis virker det nærmest som en betingelse, man har hængt på for at være næsten sikker på ikke at blive taget på ordet, for det kan vel næppe lade sig gøre.

Skal vi lede efter en løsning, og det bør vi vel, kan det ikke blive en løsning, der består i, at folk skal betale skat af indkomster, de

ikke har haft, og tage lån i deres huse for at betale deres huslejer. Så må det være en udvikling af dette system, og så skal der tages nogle hensyn, for at det kan blive økonomisk rimeligt og forsvarligt. Jeg vil håbe, at vi under de kommende forhandlinger også fra regeringens og socialdemokratiets side vil møde en vis åbenhed med hensyn til at drøfte også dette spørgsmål.

Dahlgaard: De lovforslag, som vi behandler i dag, skal efter arbejdsplanen for folketingets forlængede samling gennemføres inden midten af juni måned. Det er en kort frist til at behandle et overvældende stort lovstof, og man kan for så vidt begræde, at boligministeren og de politiske partier ikke har arbejdet mere intensivt med de langsigtede boligproblemer under vinterens forhandlinger.

Disse forhandlinger kan efter min mening uden alt for stor overdrivelse karakteriseres som åndedrætsøvelser mere end som egentlige forhandlinger.

Sandheden er vel, at de politiske betingelser ikke har været gunstige. Vi skal nu se, om den seneste tids begivenheder i forbindelse med forhandlingerne om ophævelse af byggegodtgørelsen har skabt et gunstigere politisk klima. Såfremt det viser sig at være tilfældet, og det håber jeg, ja, så skulle det ikke desto mindre undre mig, om hele boliglovgivningen kunne gennemføres i løbet af kun et par uger. Allerede de tekniske lovformuleringsproblemer er store, og partiernes boligpolitiske synspunkter afviger jo ret stærkt fra hinanden. Såfremt imidlertid de kommende to ugers arbejde kunne føre til en klar præcisering, om ikke af synspunkter så dog af fælles standpunkter som grundlag for det endelige lovformuleringsarbejde i sommerens løb, ja, så er vi vel i virkeligheden allerede derved kommet betydelig længere, end nogen af os for nogen tid siden forventede.

Med disse bemærkninger tager jeg ikke afstand fra at deltage i arbejdet med at færdiggøre lovforslagene til den af regeringen

[Dahlgaard.]

fastsatte frist, men jeg tror altså ikke ret meget på, at det er virkelig realistisk.

Jeg skal gennemgå de synspunkter, det radikale venstre har om de enkelte lovforslag, og afslutningsvis skal jeg komme ind på nogen mere almindelige betragtninger.

For sammenhængens skyld skal jeg dog først gøre nogle bemærkninger om finansieringen af nyt udlejningsbyggeri, selv om jeg er klar over, at vi en gang i næste uge får lejlighed til at drøfte disse spørgsmål mere indgående på grundlag af et forventet lovforslag fra boligministerens side.

I forbindelse med lovforslaget om ophævelse af byggegodtgørelsen har vi i folketingets boligudvalg diskuteret finansieringsproblemerne, og vi har haft gentagne samråd med boligministeren. Skulle jeg karakterisere, hvad der foreløbig er kommet ud af disse drøftelser, vil jeg sige det sådan, at hvad angår accept af den indeksregulerede låneform, er der opnået en ret betydelig tilnærmelse mellem partierne.

Det er endvidere mit indtryk, at boligministeren er enig i, at en fremtidig finansieringsordning for almennyttigt byggeri ikke må føre til, at statens samlede udlånsvirksomhed forøges. Jeg nævner dette, fordi formanden for socialdemokratiets boligudvalg, direktør Verner Jørgensen, i det seneste nummer af bladet Boligen har givet udtryk for det modsatte synspunkt. Jeg har også forstået, at boligministeren er enig i, at en kommende finansieringsordning for almennyttigt byggeri ikke skal indeholde noget rentesubsidieringselement.

Der er altså efter min mening et godt grundlag at arbejde videre på, men jeg må erkende, at de drøftelser, vi har haft i boligudvalget, har givet mig et stærkt indtryk af, at der ikke på nuværende tidspunkt foreligger et grundigt gennearbejdet grundlag for den videre konkretiserende behandling af spørgsmålet om indeksregulerede låneformer. Det er derfor for spændt forventning, jeg afventer det lovforslag, som jeg forstår er under udarbejdelse.

Jeg tror imidlertid, vi skal være tilfredse med den ensartethed i synspunkter, der på dette område dog trods alt er nået, og håbe, at det kan holde også under det videre arbejde.

Såfremt vi skal arbejde os ud af rentesik-

ningsordningen og andre statsstøtteordninger til nyt byggeri og samtidig holde begyndelseslejen i nyt byggeri på et overkommeligt niveau, så er der simpelt hen ikke noget alternativ til de indeksregulerede låneformer, i hvert fald ikke i et samfund, hvor renteniveau og omkostningsudvikling er stærkt inflationsbetinget.

Jeg vil gerne understrege, at det radikale venstre ønsker, at adgangen til indeksregulerede finansieringsformer også skal være til rådighed for det private byggeri. Vi kan ikke tilslutte os, at man af lutter omhu for det almennyttige byggeri, en omhu, som vi temmelig langt deler, slår det private byggeri helt ihjel.

Jeg vender mig herefter til lovforslaget om ændring af lov om leje.

Det radikale venstre har den opfattelse, at forslaget betyder genindførelse af lejeregulering i de dele af landet, hvor lejereguleringen allerede er ophævet. Vi mener endvidere, at forslaget betyder, at lejeregulering bliver et varigt fænomen, i hvert fald at der lægges op til, at det skal være et varigt fænomen i boligpolitikken, medens de hidtidige bestræbelser, hver gang man har lavet boligforlig i efterkrigstiden, jo er gået ud på at slå fast, at huslejerestriktioner var noget midlertidigt, som vi før eller senere skulle komme ud af.

Hvad værre er: der opnås ikke ved boligministerens forslag nogen ensartethed i huslejeniveauer. De boliger, som vi har, er opført under vidt forskellige omkostningsforhold, under vidt forskellige finansieringsordninger. Omkostningsudviklingen er derfor forskellig fra ejendom til ejendom, uden at det afspejler tilsvarende forskelle i boligerens størrelse, udstyr, kvalitet, beliggenhed osv. Ejendomsvurderingerne, der jo tildeles en vigtig rolle i boligministerens huslejeordning, afspejler de bestående niveauforskelle i husleje, og disse forskelle konserverer forslaget med andre ord.

Fra vor side ønsker vi en fri huslejedannelse kombineret med inddragelse af inflationsgevinster og aftrappende kompensation til lejere, der måtte komme ud for særlig byrdefulde huslejestigninger. Vi håber, at den frie huslejedannelse kan få principiel tilslutning under det kommende udvalgsarbejde, for vi har den opfattelse, at en fri huslejedannelse er det fundamentale grundlag for

[Dahlggaard.]

afskaffelse af de økonomiske og sociale tilfældigheder, der klæber til de nuværende boligforhold.

Det følger af, hvad jeg har sagt, at vi fra radikal side ikke kan være tilhængere af udligningsafgiften i den form, som den har fået i lovforslag nr. 234. Vi foretrækker en afgift på forslagsvis 60 pct. af afkastet af en ejendom ud over omkostningslejen. Det vil medføre, at afgiften bliver høj for ejendomme med betydelige inflationsgevinster og lille for ejendomme med ringe inflationsgevinst.

Vi må endvidere modsætte os, at udligningsafgiften indgår i statens bygge- og boligfond og derved bliver genstand for en i hvert fald foreløbig øremærkning til udgifter specielt inden for boligområdet. Der er netop for nogle få dage siden her i folketinget gennemført en ændring af loven om statens bygge- og boligfond, hvorved der sker en kunstig nedsættelse af renten af udlån fra denne fond. Ændringen er begrundet med, at der ikke er tilstrækkelig interesse for at låne af fondens midler, og derfor gennemførte regeringen ved hjælp af sit meget skræbete flertal bestemmelsen om rentenedsættelse. Den slags vil det radikale venstre ikke være med til, og det undrer mig, at budgetministeren har kunnet tiltræde den udhuling af hans muligheder for at styre udgiftspolitikken, som forslaget om, at udligningsafgifterne skal indgå i statens bygge- og boligfond, er udtryk for.

Jeg har indtrykket af, at boligministeren ikke rigtig kan se, hvordan han skal få afgiften ind i statskassen, hvis ikke det sker via statens bygge- og boligfond. Jeg kan derfor tilføje, at vi fra det radikale venstres side har den opfattelse, at disse penge slet ikke skal ind i statskassen, men at de skal blive hos kommunerne som et led i de bestræbelser, som vi fra vor side vil udfolde for at få boligpolitikken kommunaliseret så meget som muligt.

Forslaget om, at grundejerne skal have lov til at hæve deres indskud i grundejernes investeringsfond i utide, ønsker vi modificeret, så man sikrer sig imod, at midlerne skulle gå hen og blive frigivet på et tidspunkt, hvor samfundsøkonomien taler derimod, f. eks. hvis man er i en sådan situation som i øjeblikket, hvor samfundsøkonomien er overophedet.

Bolignævne, som skal erstatte huslejenævner og boligretter, er vi skeptiske over for. De ligner efter vor opfattelse mest af alt arbejdsmarkedets mæglings- og voldgiftsinstrumenter; jeg tror ikke, denne for arbejdsmarkedet hensigtsmæssige ordning egner sig til efterligning i forholdet mellem ejer og lejer. Vi har den opfattelse, at boligministerens forslag om den såkaldte omkostningsbestemte leje ligesom lægger op til en lang række selvskabte problemer og vanskeligheder i det små og store mellem ejer og lejer, og at det derfor er blevet nødvendigt at foreslå en kunstig mæglings- og voldgiftsordning.

Forslaget om beboerdemokrati er vi i øvrigt positive over for. Det gælder ikke mindst forslaget om, at beboerne i udlejningsejendomme, der er til salg, skal have forkøbsret til ejendommen. Dermed imødekommes et gammelt radikalt ønske.

Forslaget om at gøre uopsigelighed af lejerne permanent kan vi tilslutte os med forbehold for mindre ejendomme.

Forslaget om bytteret har vi også en positiv holdning over for, men jeg gør opmærksom på, at den frie bytteret ville virke rimeligere under forhold, hvor der er ensartet huslejeniveau, altså fri huslejedannelse, end under en ordning med forskel i lejen for boliger af ensartet brugsværdi. Under sådanne forhold kommer bytteretten nemlig let til at virke som en vedvarende særbegunstigelse for lejere, der én gang er kommet ind i kredsen af heldige lejere, der kan bytte med hinanden, mens de øvrige lejere, specielt ungdommen, er udenfor, hvis de da ikke køber sig ind med sorte penge.

Vi er enige i, at de midler, der fremkommer ved huslejeregulering i den bestående, almennyttige boligsektor, skal indgå i selskabernes landsbyggefond. Jeg tilføjer, at vi har den opfattelse, at landsbyggefonden ikke skal have tilført midler fra anden side og altså heller ikke fra statskassen, således som formanden for de almennyttige selskabers landsbyggefond, direktør Salicath, så vidt jeg har forstået, i dag stiller krav om i Politiken.

Jeg vil benytte lejligheden til at tilføje, at vi i det radikale venstre mener, at udlejningsvanskeligheder, der mere eller mindre forbigående kan opstå i almennyttigt byggeri, skal klares af de midler, landsbyggefon-

[Dahlggaard.]

den således får til rådighed fra den ældre boligmasse. Herfra undtager vi alene de problemer omkring visse af Køge Bugt-bebyggelserne, som vi er rede til at medvirke til at løse, såfremt vanskelighederne ikke kan klares inden for rammerne af allerede gennemførte forholdsregler. Men vi må holde for, at det i så fald skal ske enten ved særlig lovgivning eller ved at aktualisere de offentlige garantier. Finanslovbevilling er efter vor opfattelse alt for formløs en fremgangsmåde i denne sag. Mange har fejlet i forbindelse med disse byggerier, og man kan næsten sige, at der ikke er nogen, der ikke har fejlet; men eventuelle redningsaktioner skal foregå i overensstemmelse med de for sådanne tilfælde gældende regler eller ved egentlig konkret lovgivning.

Finansministerens forslag om ændrede regler for fastsættelse af lejeværdien af egen bolig har jeg ikke på nuværende tidspunkt alt for mange bemærkninger til. Det er klart, at en normalisering af det øvrige boligmarked med en deraf følgende stigning i boligudgiften for lejerfolket ikke kan ske, uden at også indehavere af ejerboliger får en noget højere boligudgift. Den beskyttelse, parcellhusejerne har krav på, må ligge i, at der sikres balance og samtidighed i behandlingen af parcellhusenes forhold og forholdene for andre dele af boligmarkedet. Denne samtidighed har vi sammen med partiet venstre sikret ved at kræve de forskellige sider af boligpolitikken sammenkædet nu.

Det radikale venstres forslag til en langsigtet boligpolitik, der har været til behandling tidligere her i salen, har en anden udformning af ansættelsen af værdien af egen bolig end den, finansministeren møder op med. Vi kan nu drøfte i udvalget, hvilken vej vi skal gå; det vil nok i væsentlig grad komme til at afhænge af, hvad der i øvrigt kommer til at ske i boligpolitikken.

Jeg har på fornemmelsen, at det af socialistisk folkeparti stillede forslag om afvikling af lejeværdibegrebet og ophævelse af fradragsretten for renter af boliglån plager finansministeren. I det radikale venstre tror vi ikke på, at socialistisk folkepartis løsning kan gennemføres 1-2-3. Måske er de praktiske vanskeligheder så uoverkommelige, at forslaget slet ikke kan gennemføres. Vi er imidlertid villige til at deltage i overvej-

serne, men jeg vil i denne forbindelse tilråde, at disse overvejelser ikke tager specielt udgangspunkt i boligpolitikken, men derimod i det forhold, at indkomstbeskatningen af renter og tilsvarende skattenedsættelse i forbindelse med betaling af renter af gæld nu har nået et sådant niveau, at det simpelt hen gør visse sider af pengepolitikken ineffektive. Skattepolitikken har gjort rentepolitikken ineffektiv. Jeg tror, at dette synspunkt bør være angrebsvinklen over for problemet renter og skatter.

Til slut skal jeg blot sige følgende: for det radikale venstre er det afgørende, at der bliver sammenhæng mellem de forskellige sider af boligpolitikken. Derfor vil vi have svært ved at tilslutte os enkeltheder, hvis ikke de er bestanddele af en helhed, som vi også kan tilslutte os. Endvidere er det vigtigt for os, at der sker en omfattende afvikling af boligsubsidierne, og at boligpolitikken bliver markedsorienteret, således at med andre ord boligudgift, boligfinansiering og boligproduktion indordnes under almindelige økonomiske og samfundsøkonomiske hensyn. Vi tror ikke, at man udtrykkelig skal øremærke de midler, en ændret boligpolitik kan frigøre, til bestemte skattenedsættelser, men vi er ikke i tvivl om, at en ændret boligpolitik kan skabe sundere grundlag for finanspolitikken og dermed igen kan lægge grunden til en gunstigere udvikling på det skattemæssige område, end vi har oplevet i en ganske lang årrække.

Vi ved, at dette grundsynspunkt ikke deles af alle partier, og at specielt socialistisk folkeparti er skeptisk. Når vi ikke desto mindre må fastholde det hovedsigte, som jeg har nævnt, så er det ikke for at forøge de vanskeligheder, der kan være mellem regeringen og dens støtteparti. Nej, det er, fordi vi ser sådan på det, at der ikke kan ske en tilbundsgående sanering af samfundsøkonomien, hvis ikke boligpolitikken omlægges efter de hovedprincipper, jeg har nævnt. Og hvis det radikale venstre sammen med andre partier en skønne dag skulle stå med et mere primært ansvar for samfundsøkonomien, end vi har i øjeblikket, så ønsker vi naturligvis ikke på forhånd at have beskåret vore muligheder for at leve op til et sådant ansvar ved at have tilsluttet os en kortsynet boligpolitik.

Henning Philipsen: Jeg skal indledningsvis sige, at lovforslag 131, som drejer sig om en ændring af ligningsloven, vil min partifælle hr. Ømann tage sig af.

Om de øvrige fire lovforslag vil jeg gerne sige, at de egentlig burde ses i den sammenhæng, at de er konsekvensforslag, som følger af regeringens forslag om momsrefusionens bortfald og de hensigter, som regeringen har tilkendegivet at have vedrørende finansieringen af nybyggeriet, såvel som en følge af regeringens intentioner på baggrund af forligsskitsen mellem lejerorganisationerne og grundejerne.

Set fra vort synspunkt er det egentlig en bagvendt facon, at vi for så vidt diskuterer disse ting i dag, men lad det nu være, det er i hvert fald ikke ministerens skyld. Men for en ordens skyld synes jeg lige jeg vil understrege, at vi anser det for det overordnede synspunkt, at før vi får disse ting her på plads, må vi have hold på finansieringen af nybyggeriet. Vi må simpelt hen ganske klart og nøjagtigt vide, hvad der bliver resultatet af de politiske forhandlinger om finansieringen af nybyggeriet. Vi må ganske klart også i detaljer vide, hvordan huslejeforløbet vil være i det nye byggeri i forhold til det, vi kender i dag. Resultatet af disse forhandlinger er efter vor opfattelse det overordnede, og i forhold hertil må disse forslag bringes på plads i en sammenhæng.

Det er vor opfattelse, at man netop ikke bør gøre det, som man gjorde i 1966, hvor man efter min mening startede forkert, idet man startede med at sætte lejen i vejret i det ældre byggeri og derefter prøvede på at tilrettelægge en finansiering, som viste sig heller ikke at kunne holde, med det resultat, at ikke alene steg lejen i det ældre byggeri, men også lejen i nybyggeriet steg med rekord fart.

Lad mig derefter vende mig til lovforslagene og sige, at vi er absolutte modstandere af generelle huslejeforhøjelser i den ældre boligmasse. Jeg synes, det bør siges her, således at det ikke kan misforstås, men jeg bør også tilføje, at vi ikke har opfattet det sådan, at de forslag, der ligger fra ministeren, har til hensigt at gennemføre generelle huslejeforhøjelser, men at man kan se på spørgsmålet i forskellige tilfælde. Når jeg har sagt, at vi er modstandere af generelle huslejeforhøjelser, vil jeg også gerne tilføje,

at vi intet har at indvende imod at angribe privilegier. Jeg vil gerne konkretisere det på den måde, at det aldeles ikke skulle genere os at se på den leje, som præsteres f. eks. i de store ejendomme på Esplanaden og Grønningen og andre steder her i denne by. Det er den måde, jeg gerne ville karakterisere det på, således at man er klar over, hvad det er, vi mener.

I ejer/lejerskitsen knæsesættes et nyt princip for lejefastsættelse. Der knæsesættes det nye princip, at grundejerne nu accepterer for første gang, at der er to faktorer, som indgår i en huslejeafkast, nemlig den omkostningsbestemte del af lejen og dernæst det, som hedder et kapitalafkast. Man bør lige holde sig for øje, at det ved fremtidige vurderinger kan betyde klækkelige lejenedsættelser, ligesom det også kan betyde lejeforhøjelser. Man skal holde sig disse ting for øje, når vi kommer til at diskutere disse forslag, i hvert fald i udvalget.

Jeg vil gerne samtidig henstille til ministeren, at han også prøver at gøre sig nogle overvejelser over, hvordan man forhindrer, at de eventuelle lejestigninger, som måtte forekomme, resulterer i en øget belåning, altså en øget gældsstiftelse i den pågældende ejendom. Det har i hvert fald også relationer til det, som hr. Dahlgaard talte om før.

Jeg vil også godt henstille til boligministeren at overveje, om den ordning, som er indeholdt i ejer/lejerskitsen, og hvor boligministeren har lagt sig på en afkastningsfaktor på 8, ikke i sig selv ved en nærmere beregning vil vise sig at indebære en generel huslejeforhøjelse. Skulle det vise sig, at forslaget i sig selv betyder en generel huslejeforhøjelse, ville vi bede ministeren overveje at ændre på denne faktor, således at resultatet bliver i overensstemmelse med det, som jeg også har forstået er ministerens hensigt, nemlig at der ikke skal ske generelle huslejeforhøjelser, og at der i hvert fald ikke pr. 1. april 1974 skal kunne opnås højere lejer end dem, som vurderingslejen af 1966 forudså.

Jeg vil gerne føje til, at vi vil meget, meget gerne have disse beregninger gået meget, meget nøje igennem, og vi anser det for særdeles vigtigt, at disse beregninger yderligere bliver uddybet i det udvalgsarbejde, der nu skal præsteres.

Forslaget vedrørende det ældre almenbyggetive byggeris udligningsbidrag er vi skepti-

[Henning Philipsen.]

ske over for. Vi er skeptiske over for dette forslag, fordi her jo er tale om en solidarisk afgift, som skulle give ca. 200 mill. kr. på årsbasis. Man skal i den forbindelse erindre sig, at hvad enten man kan lide det eller ej, så er lejen i det almenyttige byggeri altså omkostningsbestemt, og der findes intet huslejestop. Sandheden er vel også, at i forbindelse med boligforliget af 1966 var der vel én bestemt del af hele lejemassen i dette land, som virkelig kom til at betale gildet, og det var det almenyttige byggeris boliger, som var opført fra midten af 1930'erne og indtil ca. 1960. Det var dem, som virkelig fik en lejestigning, som sagde sparto til alle andre, og som kom til at bære hovedbyrden. Men jeg synes også, det skal ses i den relation, at dette forslag jo i sig selv ikke, i hvert fald ikke direkte, har statsfinansielle virkninger på samme måde som f. eks. ministerens forslag om udligningsbidrag fra det private udlejningsbyggeris udlejere. Det vil jeg gerne understrege for at undgå enhver misforståelse.

Hvis en sådan udligningsafgift i det ældre almenyttige byggeri måtte være nødvendig, så bør den i hvert fald holdes inden for de grænser, som stigningen i det ældre private udlejningsbyggeri måtte tilkendegive. Når 500.000 private udlejningsboliger forventes at skulle yde et udlejningsbidrag på 300-400 mill. kr., så kan 167.000 almenyttige boliger næppe ventes at ville acceptere en stigning på ca. 200 mill. kr. Der er ligesom ikke det rigtige forhold mellem tallene, når man ser på antallet af lejligheder i det private udlejningsbyggeri og i det almenyttige byggeri, og når man ser på de to tal for udligningsbidragene, som er nævnt af ministeren.

Jeg tror, jeg skal stoppe her, for der er ikke så forfærdelig meget mere, jeg kan tilføje for nærværende, ud over at vi naturligvis går ind i det arbejde, som nu må præsteres i udvalget. Det eneste, jeg godt vil sige til sidst, er, at jeg bemærkede, at samtlige tre borgerlige ordførere understregede den store betydning, de tillagde det, at man nu kom væk fra rentesubsidiering. Så må det vel også være rimeligt at forlange af de samme tre partier, at de nu også opgiver deres modstand mod, at man fjerner retten til at trække renter af privat gæld fra også

for parcelhuse, for det er jo i allerhøjeste grad en rentesubsidiering set i forhold til den rentesubsidiering, der i øvrigt finder sted for det almenyttige byggeris vedkommende.

Ømann: Det forslag, som finansministeren har fremsat om forhøjelse af lejeværdien i ejerboligerne, kan vel ikke stå alene, det bør efter min opfattelse ikke stå alene. Det ville være at fortsætte den krise, som de stigende skatter og stigende renter har skabt for ejerboligerne, for parcelhusene. Det er jo en kolossal investeringspost. Investeringerne i etagebyggeriet er jo ganske beskedne i forhold til de investeringer, der pr. år foretages i parcelhussektoren.

Derfor er dette spørgsmål væsentligt, ikke bare for boligløsningen, som vi nu står over for at skulle iværksætte, men også for den samlede økonomi. Vi har her en inflations-skabende faktor, som i kraft af sin størrelse har indflydelse på hele det økonomiske forløb, ikke mindst med sorteringen af investeringerne. Skal de fortsat ledes hen til inflationsoppustet ejerbyggeri, hvor ikke engang ejerne har nogen som helst glæde af den oppustning, der finder sted?

Hvis vi fortsætter med disse principper for den skattemæssige behandling af ejerboligerne, ja, så sker der bare det, at folk fortsat vil styrte ned i bank og sparekasse for at låne nogle flere penge og for at skaffe sig et skattemæssigt underskud. Systemet er en direkte opfordring til at stifte gæld, og det bliver ikke bedre, fordi man giver den en tand mere.

Det er ikke lykkedes mig at få finansministeren til at forstå kernen i SF's forslag om at afskaffe lejeværdi og rentefradrag over en fornuftig årrække. Til gengæld har jeg undertiden set et interesseret glimt i økonomi- og budgetministerens øjne, og nu hørte jeg for lidt siden en vis forståelse hos hr. Guldberg, og jeg hørte også, at det princip, som vi dyrker, har vakt visse forstyrrelser i hr. Dahlgaaards børnelærdom vedrørende rente- og pengepolitik. Det er dog altid et stykke at komme frem.

Det er en overordnet opgave at bekæmpe inflation og dyrtid. Det skal gøres ikke bare på dette felt, men på alle områder, men det er vigtigt at begynde med de mekanismer, der direkte er inflationsskabende. Et vok-

[Ømann.]

sende antal tænkende mennesker her i landet forstår, at en investeringssektor på 40.000 parcelhuse om året ikke skal have lov til at rende amok og oven i købet rende amok med kraftig statsstøtte.

Lad os være enige om at friholde de mennesker, der har disponeret i overensstemmelse med de dårlige regler, de regler, som er velsignet trods advarsler gentagne gange af de gamle partier i dette folketing, men lad os dog blive enige om at standse galskaben for fremtiden. Her ser man imidlertid ingen bremsemekanismer i det fremsatte lovforslag. SF har dog slået et par buler i regeringens konservatisme på dette punkt. Der tilsigtes et fradrag i skat i stedet for et fradrag i indkomst, men det kan først ske for året 1975; det vil altså sige, at det får virkning for slutopgørelsen, der skal foretages i 1976. Vi er jo undergivet et tyranni fra datamaskinernes side. Der gives en lempelig behandling af folkepensionister, der ejer hus, men hvorfor kun af disse? De, der rammes, rammes jo ikke bare, fordi de er gamle, men fordi de har nedbetalt deres gæld og undladt at stifte ny gæld, og det er dog i og for sig en prisværdig opførsel. For disse meget brede kategorier ud over folkepensionisterne giver finansministerens forslag ikke meget håb. Må jeg, måske lidt drilagtigt, sige til finansministeren, som tror, at man ikke uden meget stort besvær kan sondre mellem private og erhvervs-mæssige renter: ja men dette forslag om fradrag i skatten af et eventuelt underskud rejser akkurat de samme principielle spørgsmål om en sontring, som SF's forslag har gjort.

Må jeg tillige benytte denne lejlighed til at erindre regeringen og også finansministeren om, at der i det mellem S og SF indgåede skatte- og spareforlig — og jeg lægger vægt på skattedelen af det — indgik en sætning om begrænsning af fradraget for privat gæld; jeg gad nok vide, hvordan finansministeren vil sondre mellem privat gæld i huse og privat gæld i øvrigt.

Jeg tror, vi efterhånden er kommet så langt, at det er på tide at slå fast, at socialdemokratiet og SF er enige om, at der bør og der kan sondres mellem disse to slags renter, ellers må regeringen rende fra sin sætning i spareforliget om denne sontring, og finansministeren må tillige trække sit

forslag om fradrag i skatten af underskud på huse tilbage.

Over for finansministerens forslag vil jeg gerne have lov til at anerkende nogle positive sider. Der er gjort skridt i retning af en meget nødvendig forenkling på dette område, og det er ikke nogen let proces, når man tager i betragtning det roderi, der tidligere er skabt gennem mange lapperier. Lad mig også anerkende det ganske vist ikke dækkende hensyn, der er taget til de ældre parcelhusejere eller dem, der har ejet deres hus i lang tid. Lad mig anerkende bestræbelserne for at lave fradraget i indkomsten om til et fradrag i skatten, et princip, som nu er knæsat i regeringens politik, og som bør udvides til andre skatteområder. Lad mig anerkende, at der er sat højere lejeværdiprocenter for de meget luksusbetonede boliger.

Men må jeg så have lov til at understrege, at det grundlæggende er jo en fortsættelse af det gamle system, en fortsat opfordring til at stifte gæld og en kilde til fortsat inflation. Jeg ser derfor ingen anledning til over for dette forslag at stikke piben ind. Vi må have et nyt system, således som det også blev antydnet af hr. Guldborg, der afluser ejerboligerne for spekulation især på sælger- og produktionsside — dette er til gavn for parcelhusejerne og for parcelhussagen — men som også afluser spekulationen, den pæne spekulation, på ejerside.

Vi må udforme en politik, der sikrer retten til at bo. Vi fastholder derfor vort forslag om afskaffelse af ejendomsregnskabet og forslaget om afskaffelse af tillæg af en fiktiv lejeværdi og fradrag af private boligrenter. Den passende afvikling kan vi forhandle om, men princippet er vigtigt for den økonomiske politik og for rentepolitikken og dermed også for mulighederne for at drive en finanspolitik her i landet, der tilsigter meget nødvendige skattenedsættelser.

Boligministeren (Helge Nielsen): Jeg vil gerne rette en tak til ordførerne for den sovre måde, man har behandlet de her fremsatte lovforslag på.

Jeg har den bemærkning til hr. Dahlgaard som indledning, at det arbejde, der er udført i boligudvalget, og det arbejde, det har medført af administrativ karakter i boligministeriet, vil jeg i hvert fald ikke være med

[Boligministeren.]

til at karakterisere som åndedrætsøvelser, idet jeg har opfattet åndedrætsøvelser som noget, der var godt for helbredet, og som gav kræfter, og det vil jeg ikke sige at det arbejde, der hidtil har været med denne sag, har gjort.

Jeg er enig med hr. Svend Jakobsen. Det har for mig været meget afgørende ved udformningen af lejelovgivningen, at der er opnået enighed imellem de to parter, Lejernes Landsorganisation og grundejerne. Der kan da også være ting i den skitse, som jeg måske kunne tænke mig lidt anderledes, men jeg har prøvet at holde mig så tæt op ad skitsen, som det var muligt, og det mener jeg er en meget afgørende ting på baggrund af de forhandlinger, de to parter har været igennem.

Jeg vil også godt understrege det, som hr. Svend Jakobsen var inde på om den variable mulighed inden for det almennyttige byggeri i erkendelse af, at der her er afdelinger, der har bedre muligheder, og afdelinger, der har dårligere muligheder for lejestigning.

Sammenhængen med de tidligere fremsatte forslag og sammenhængen med de kommende forslag erkender jeg helt og fuldt. Vi har da også i de mange forhandlinger både i det samlede boligudvalg og i ordførerudvalget, hvor jeg har deltaget, taget alle de problemer, der ligger i det samlede kompleks, også i de ikke-fremsatte forslag, op til debat og stillet spørgsmål om alle de ting, der ligger forslag om.

Hr. Svend Jakobsen spørger: hvorfor nu i stedet for at vente? Det samme har flere af de andre ordførere også været inde på. Den oprindelige tanke fra min side, fra regeringens side, var at søge at få hele boliglovgivningen gennemført inden sommerferien. Efter drøftelser i boligudvalget enedes man imidlertid om at gennemføre de nødvendige ting inden ferien og så bruge tiden i ferien til at arbejde videre med henblik på en endelig afgørelse på mange af disse store problemer i begyndelsen af næste samling. Denne tidsplan blev ændret igen, ikke mindst på baggrund af det 3 punkts program, kan man vel kalde det for, som venstre og radikale fremsatte i boligudvalget i sidste uge, ifølge hvilket man ikke ønskede at være med til ophævelse af momsrefusio-

nen, uden at man så det hele i en sammenhæng. Da momsrefusionen jo ikke kan oversomre, er det nødvendigt at få denne afklaring nu. Jeg mener, det vil være forsvarligt, og jeg mener, vi har været så meget inde på teknikken i de drøftelser, vi har haft, at der nok er tekniske spørgsmål, som endnu ikke er fuldt afklaret, men stort set er det de politiske beslutninger, det er den politiske forhandling, der står tilbage. Her erkender jeg der er vanskeligheder, men jeg vil også understrege, at for mig at se har debatten her i dag også afsløret, at der er mange lighedspunkter og også en vilje til at komme igennem.

Det, der har været gennemgående for alle ordførere, og som også blev understreget af hr. Svend Jakobsen, er spørgsmålet om ligevægten, ikke bare ligevægten imellem ejere og lejere, men også ligevægten ejere indbyrdes og ligevægten lejere indbyrdes, både i den bestående boligmasse og i nybyggeriet. Det synes jeg giver basis for en tro på, at der fortsat er en mulighed for et bredt boligforlig, og det har i hvert fald været grundideen i det arbejde, jeg har været involveret i vedrørende boligpolitikken i de lange forhandlinger.

Til hr. Bendix vil jeg sige, at jeg tror ikke, det er særlig frugtbart at gå ind i en debat om, hvad denne regering har bidraget til i forrige samling, og hvad den forrige regering bidrog til i dens periode med hensyn til ændringer, og det tror jeg heller ikke var tanken. Der har vel været gode og dårlige sider i begge disse perioder.

Jeg er enig med hr. Bendix i det direkte spørgsmål om valg af bolig. Hr. Bendix fik jo meget fikst placeret, at både han og jeg er parcellusejere, og at vi også over for hinanden har udgydt vor glæde over at have en sådan bolig. Men jeg vil da godt tilføje, at hovedårsagen til, at jeg har valgt denne bolig, er ikke bare det at kunne eje den, det er spørgsmålet om boligens udformning og dens placering. Det afgørende er altså boligformen og ikke glæden over, at man hvert år eller hvert 4. år kan se sin bolig blive mere og mere værd og må betale højere og højere skat for at få denne fornøjelse, som man måske senere kan få glæde af, eller som ens arvinger kan få glæde af. Det tror jeg også er det, der er det afgørende for mange menneskers boligvalg. Det fremgik også af

[Boligministeren.]

socialforskningsinstituttets undersøgelse af, hvorfor folk valgte parcelhuset, at det var den lave bolig, det var den tætte bolig, det var haveboligen — dertil kom naturligvis de økonomiske fordele, der var indbygget i at vælge ejerboligen.

Hr. Bendix var inde på lejelovsproblemerne. Jeg tror, jeg kan erklære mig enig i — det vil jeg også sige til hr. Guldberg og til hr. Dahlgaard — at målsætningen i lejelovgivningningen må være en liberalisering. Jeg har også forstået lejer/ejerskitsen som en liberalisering, som en påbegyndelse af et friere boligmarked. Endemålet er frit boligmarked, og jeg tror egentlig ikke, der kan være nogen uoverensstemmelser om selve målsætningen. Der kan være krøller, og der kan være et spørgsmål om tidsintervallerne, men selve målsætningen kan der ikke være den store uenighed om, i hvert fald ikke fra min side.

I forbindelse med lejeloven rejste hr. Bendix et problem, som vel er et lille problem, men som godt kan være et stort problem for mange, spørgsmålet om erhvervslokalerne. Jeg vil se helt fordomsfrit på det. Det var en del af ejer/lejerskitsen, og derfor er det kommet med; men er det sådan, at situationen ikke er egnet til, at disse erhvervslokaler skal frigøres på den måde, som forslaget antyder, så er jeg da villig til at snakke om dette problem.

Jeg har svaret på spørgsmålet om tidspresset og principperne i det. Jeg håber, vi kan blive færdige til den tid, der er aftalt.

Til hr. Guldbergs principielle indlæg vedrørende boligpolitik med hans understregning af, at det skulle være en fri næring, og alle de, synes jeg, rigtige og pæne udtalelser, der var om det, vil jeg dog tilføje, at boligpolitik er jo også socialpolitik, og det kan ikke nytte, at man blot frigør boligsektoren ud fra et liberaliseringsprincip, hvis man ikke samtidig tager de sociale hensyn.

Det er rigtigt, at noget af vor boliglovgivning har været og måske også fortsat skal være tilskud til sten; men det skal tilføjes,

at der skal bo mennesker imellem disse sten, og det, der er det afgørende, og det, der er vores hovedproblem i nybyggeriet, det er, at vi i dag skal bygge fremtidens boliger for nutidens penge. Det rejser spørgsmålet, om man gennem tilstrækkelig gode sociale ordninger kan sikre, at det bliver fremtidens boliger og ikke morgendagens slum, vi bygger i dag, uden at give det incitament, der kan ligge i den ene eller den anden form.

Til spørgsmålet, om vi vil tage hensyn til genudlejningsforhøjelserne, vil jeg sige, at det er der allerede gjort. Det står i lovforslaget. Der er altså i selve lovforslaget taget hensyn til, at der var en række genudlejningsforhøjelser, som vi ikke kunne afskaffe, da vi stoppede denne lovgivning.

Hr. Dahlgaard har jeg svaret på spørgsmålet om den ændrede tidsplan for denne lovgivning. Jeg mener altså, at der er en mulighed for at kunne blive færdig.

Som hr. Dahlgaard — og det skal samtidig være et svar til hr. Guldberg — kan jeg dårligt se, at der kan være andre former, hvis man skal, og det skal vi, for det første ophæve rentesikringen og finde en anden finansieringsform og for det andet have et socialt boligbyggeri af en vis størrelse, der kan opfylde de miljømæssige og andre krav til en boligforsyning, som der i hvert fald er et flertal i folketinget for at vi fortsat skal stille.

Jeg kan ikke rigtig være enig med hr. Dahlgaard i, at den omkostningsbestemte leje skulle være en hindring. Jeg er da enig i, at den omkostningsbestemte leje vil være forskellig fra ejendom til ejendom, men heri ligger der vel også en liberalisering. Heri ligger der vel netop det, at man kan skabe en liberalisering. I denne forbindelse rejste hr. Henning Philipsen spørgsmålet, om der var tale om generelle huslejestigninger.

Vi har foreslået udligningsbidraget overført til statens bolig- og byggefond. Jeg har prøvet også i udvalget at redegøre for, at der her er tale om en besparelse. I statens bolig- og byggefond kan vi ikke anvende flere end de penge, der er afsat på finanslo-

[Boligministeren.]

ven, og det er, så vidt jeg husker, 72 mill. kr.; uanset hvor mange penge der kommer ind, kan vi altså ikke bruge dem, så budgetministeren har absolut styr på udgifterne i forbindelse med disse penge. Men jeg vil da godt sige, som jeg også har antydnet det i min fremsættelsestale, at spørgsmålet, om det er staten, eller det er kommunerne, der skal ind i billedet med denne udligningsafgift, er jeg meget åben over for. Jeg tror endog, det vil være en fordel, at det bliver kommunerne, der kommer ind i dette billede, men naturligvis med den tilføjelse, at det i så fald må være et spørgsmål om at drøfte byrdefordeling stat og kommune imellem, da dette forslag jo indbringer kommunerne, hvis de skulle have det hele, 400 mill. kr.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvornår pengene i Grundejernes Investeringsfond skal frigives, står der jo i lovforslaget, at boligministeren kan afgøre, i hvilken takt denne frigørelse skal ske. De penge, det drejer sig om her, investeres i øjeblikket i høj grad i obligationsopkøb. Jeg tror egentlig ikke, at grundejere er folk, der, hvis disse penge frigives, foretager investeringer til skade for samfundsökonomien. De investeringer eller de geninvesteringer, de vil foretage, vil måske oven i købet have en gavnlig virkning, samtidig med at vi jo vil få en yderligere statsindtægt igennem den 40 pct.s afgift.

Jeg kan tilslutte mig hr. Dahlgaards afsluttende bemærkning, at det må være afgørende, at der bliver sammenhæng i disse ting. Det har været hovedprincippet for mit vedkommende.

Stillet over for hr. Henning Philipsens direkte spørgsmål i relation til udligningsbidraget og ejer/lejerskitten, om der kunne være tale om generelle huslejeforhøjelser, om de 8 pct. gav mulighed for at sige, at det var generelle huslejeforhøjelser, vil jeg gentage det, jeg sagde tidligere, at det ikke er generelle huslejeforhøjelser. Jeg har vel næsten et bevis deri, at da hr. Hans Halvorsen som formand for Lejernes Landsorganisation blev interviewet i radioavisen i Orientering, da udtalte hr. Hans Halvorsen, at der ikke var tale om generelle huslejeforhøjelser. Ellers skulle Hans Halvorsen jo nok have givet udtryk for det.

Med hensyn til lejeudviklingen i den gamle boligmasse i forhold til det nuværende niveau og i forhold til den lejeudvikling, som vil komme, må vi vel understrege det nødvendige i, at vi får en højere vedligeholdelsesstandard og deraf følgende stigende udgifter, hvis ikke den gamle boligmasse i højere grad skal blive samleringsproblemer for os, end tilfældet er i dag. De lejestigninger, der vil blive tale om, vil altså i meget høj grad være affødt af, at boligen bliver en bedre bolig, at boligen bliver en bedre vedligeholdt bolig og måske også i højere grad en moderniseret bolig, end tilfældet er i dag.

Med hensyn til det almennyttige byggeris afgift var hr. Henning Philipsen inde på, at det måske nok var et for højt beløb i forhold til det private. Jeg vil understrege, at udregningen er foretaget efter nøjagtig samme princip som i den private udlejningsmasse, idet det er ejendomsværdien og henholdsvis 1 og 2 pct. af ejendomsværdien, der er grundlaget for denne beregning.

Jeg har ikke flere bemærkninger, men vil kun udtrykke, at vi naturligvis fra boligministeriets side vil stille alle vore kræfter til rådighed for, at vi skal kunne nå det, vi nu har sat os som mål, at blive færdige med en boliglovgivning, inden folketinget sendes hjem på ferie, og jeg vil da udtrykke håbet om, at vi samtidig kan få en god boliglovgivning.

Finansministeren (Grünbaum): Ja, det er jo svære problemer, og ikke bare fordi de skal ses i sammenhæng — der er mange ting, der skal ses i sammenhæng — men også fordi det altid er vanskeligt, når man skal gennemføre noget, der koster penge for folk. Det er indlysende, ingen bryder sig om at skulle betale mere i skat, og ingen bryder sig selvfølgelig om, at man skal gennemføre en nyordning for f. eks. parcelhusene, som vi skal diskutere i forbindelse med ligningsloven, som betyder, at deres økonomiske stilling bliver ringere, end den var i forvejen. Men man må jo huske på den væsentlige kendsgerning, at alle partier, samtlige partier, har som udgangspunkt for denne drøftelse, at man netop af hensyn til vore skatteproblemer bliver nødt til at begrænse de offentlige subsidier. Nogle har sat tal på. Vi har talt om 1½ milliard kr. Jeg mener, de radikale har været oppe på 2½ milliard kr.

[Finansministeren.]

De konservative vil jo ikke sige, hvad de vil. Venstre opererer vel også med 1½ milliard kr. eller måske med de 2½ milliard kr., som de radikale foreslår. SF taler om 1½ milliard kr. Partierne er altså enige om, at man som led i hele problemstillingen omkring de offentlige udgifter og skatterne — og også af andre grunde i øvrigt — skal prøve på, om vi ikke nu kan bevæge os noget væk fra de subsidier, vi har på boligområdet.

Det er rigtigt, som det blev sagt — jeg tror, det var hr. Dahlgaard, der sagde det temmelig klart og skarpt — at man kan ikke gennemføre stigninger for lejerne i etageejendommene, uden at parcelhusejerne også må have en vis stigning; jeg tror, det var sådan, det blev sagt, og det kan ikke siges rigtigere. Det er jo problemstillingen. Det er vi altså helt enige i, og jeg vil da også allerede på nuværende tidspunkt give udtryk for, at jeg håber, at de radikale og vi på det grundlag måske kan nå frem til en enighed omkring parcelhusproblemerne. Sådan har jeg også forstået det forslag, der er stillet fra de radikale, som i deres forslag til folketingsbeslutning om en langsigtet boligpolitik er inde på, at man skal bevare de 4 pct. som lejeværdi på basis af 14. almindelige vurdering. Det vil jo betyde, at en masse af de parcelhusejere, som i dag regner med 13. almindelige vurdering, vil få større stigninger end efter det forslag, jeg har fremsat. Det skal man bare lige være klar over. Det siger jeg ikke for at drille de radikale, men sådan er det altså.

Særlig hr. Bendix' indlæg ikke alene bekymrede mig, men bedrøvede mig. Det er dog en konservativ finansminister og en konservativ boligminister, der har gennemført de nuværende regler. Det kan da ikke være glemt allerede, at Hastrup og Poul Møller fik alle os andre til at gå med — nu kan man sige: i gyngen — da vi gennemførte den ordning, der er nedfældet i ligningsloven, og som siger, at parcelhusene skal ansættes til en lejeværdi af 4 pct. af den til enhver tid foreliggende seneste vurdering. Det er det, som den forrige regering, som sagt med konservativ boligminister og finansminister, har fået dette folketing til. Man må have været vældig dygtig, når man har kunnet overtale hele dette folketing til at gennemføre noget, som man nu står op og

siger er helt umuligt, ganske og aldeles umuligt; det er noget, vi skal fuldstændig væk fra igen. Der må vel have været en mening med det. Det var der jo også; der var en ganske klar mening med det, nemlig at når vi nåede frem til 15. almindelige vurdering, så havde vi løst dette problem gennem en bedre ordning for boligområdet for en meget stor del af parcelhusene. Det har vi jo også. Der er allerede 350.000 parcelhuse, som er underkastet disse regler, som blev gennemført af en konservativ finansminister og en konservativ boligminister, 350.000 parcelhuse, altså inklusive sommerhuse og landbrugsstuehuse.

Hvis jeg nu sagde som en konsekvens af den debat, der har været ført her i dag, og det, de konservative har sagt: ja men jeg er da til at tale med; jeg kan da lade være med at fremsætte forslaget, jeg kan da trække det tilbage. Hvis jeg nu tog de konservative på ordet og sagde: ja men all right, jeg stiller ikke dette forslag, så ville altså de regler komme til at gælde, som findes i ligningsloven i dag, og når vi kommer frem til 15. almindelige vurdering, ville det indebære, at disse 200-300.000 parcelhusejere fik en gevaldig stigning i deres udgifter — en langt, langt større udgiftsstigning end den, de vil få efter vort forslag.

Jeg kan give udvalget tallene — jeg skal ikke læse dem op her — men det er i virkeligheden en betydelig nedsættelse i skatten, der ligger i det forslag, jeg har stillet, i forhold til den eksisterende ordning.

Jeg må også sige til hr. Bendix, at de tal, hr. Bendix nævnte, var ikke rigtige. Det kan vi også se på under udvalgsarbejdet. Det er væsentlig mindre stigninger, der er på parcelhusene efter forslaget, også for dem, der i øjeblikket har 13. alm. vurdering som grundlag.

Det, vi skal finde frem til, er en forenkling og en rimelig ordning, altså en ordning, der indebærer en overgang, og vi skal jo have skattemæssig ligestilling, det kan ikke nytte andet. Vi kan ikke fortsætte med en ordning, hvor en stor gruppe af parcelhusejere har en væsentlig højere beskatning end en anden stor gruppe af parcelhusejere; det må vi have gjort op med.

Så er der det spørgsmål, som man vel nok kan sige er et hovedspørgsmål i denne debat, nemlig spørgsmålet om rentefradraget

[Finansministeren.]

som inflationsfremmende element i hele vores økonomiske politik. Det er det, som SF især har hæftet sig ved og efter min mening med fuld ret, og som hr. Dahlgaard også var inde på. Der vil jeg godt sige, at forskellen imellem det forslag, som SF kommer med, og det forslag, som jeg har fremsat, går jo ikke på, om man vil bekæmpe dette inflationsfremmende rentefradrag, eller om man ikke vil. Det skal man lige lægge mærke til. På den ene side siger SF, at deres forslag er mildere over for parcelhusejerne end vores, og på den anden side siger de, at det skal være et forslag, som begrænser den inflationsfremmende rentefradragsregel. Begge dele kan ikke være rigtige.

Jeg tror nok, man kan sige, at det ikke er dér, forskellen ligger. Vi vil også godt være med til at begrænse parcelhusfordelen og den inflationsfremmende rentefordel. De, der i dag har udtalt sympati for SFs forslag, skulle vel lige betænke, om de også er tilhængere af, at man sletter rentefradraget for parcelhusene, for det har jeg ikke hørt noget om. Jeg har hørt en hel del om, at man vil slette overskuddets indregning som indkomst, men jeg har ikke hørt noget om, at man vil slette rentefradraget, bortset fra at hr. Dahlgaard var inde på en tanke, som jeg også vil knytte an til, og som jeg gerne vil give udtryk for at jeg er enig i, og hvor der måske også kan ligge nogle forhandlingsmuligheder.

Altså, vi er enige med SF i, at man bør gennemføre en alvorlig begrænsning af disse inflationsfremmende kræfter, der ligger i parcelhusfordelene og især i rentefradraget. Det, vi er uenige om, er teknikken. Hvad er bedst? Hvilken måde gøres det bedst på? Efter vores opfattelse vil SF-forslaget ikke alene være administrativt meget uheldigt at arbejde med — jeg skal ikke fordybe mig i enkeltheder — men også på anden måde urimeligt, derved at velhavende mennesker især vil få en fordel, medens den almindelige lønmodtager, som ikke er i stand til at placere store midler i et hus eller købe det kontant, hvad vel ikke mange har råd til, vil blive stillet væsentlig ringere ved SF-forslaget end efter vores forslag, selv om rentebegrænsningen er den samme, og selv om fra-

dragsbegrænsningen er den samme i de to forslag.

Det er altså udelukkende et spørgsmål om, hvilken teknik man skal vælge for at nå dette mål. Der sagde hr. Dahlgaard noget om, at overvejelserne på dette område burde gå i retning af, at vi overvejede hele dette spørgsmål, altså ikke specielt spørgsmålet om, hvorvidt man for parcelhusene skulle lave en særlig ordning, og det ligger helt på linje med det, jeg hidtil har udtalt. Jeg har nemlig hele tiden sagt, at jeg ikke kan se det rimelige i, at vi laver en specialordning for parcelhusene, som i forvejen har en vis begrænsning, nemlig derved at de skal indregne lejeværdien som indkomst, medens vi har en række andre områder, hvor man kan foretage fuldt rentefradrag: bilen, lystbåden osv.

Derfor har jeg hele tiden sagt også til SF: vi vil gerne være med til at overveje problemet omkring rentefradraget og hele dette problems indflydelse på vores økonomiske politik. Det er det, vi har tilbudt, og dette tilbud vil jeg gerne gentage her i dag: vi er villige til med partierne at optage en samlet drøftelse af hele det problemkompleks, der hedder rentefradraget og en eventuel begrænsning i rentefradraget for de forskellige lån, og herunder også tage hensyn til parcelhusene. Dette hensyn kan så tages på forskellig måde. Det kan tages på den måde, at man siger, at der så ikke skal være nogen særlig begrænsning for parcelhusene, fordi de har lejeværdiberegningen. Man kan også gøre noget andet, man kan sige, at hvis man laver det som generel ordning, behøver man ikke lejeværdiberegningen.

Det, jeg vil sige hermed, er, at selvfølgelig er der da muligheder for forhandlinger. Forholdet er jo nemlig det, at der i virkeligheden er mange forskellige måder at løse disse problemer på, når bare vi kan være enige om hovedsigtet, som er, at vi skal begrænse disse inflationsfremmende ting, vi har, at vi skal have ligelighed, at vi ikke skal ramme ensidigt på parcelhusene, at der skal være balance, at det må være hele boligsektoren, der behandles ens, at de gamle parcelhusejere ikke skal være bedre stillet end de nye — det kan vi heller ikke være bekendt. Dette ligelighedsprincip må være noget ganske afgørende, hvortil så må komme, at vi

[Finansministeren.]

skal finde en rimelig overgang. Det er nu engang sådan, at man kan ikke pludselig stille folk over for voldsomme ændringer i deres økonomiske forhold; det må der tages hensyn til, og derfor skal der være en rimelig overgangsordning.

Hvis man kan anerkende disse principper, mener jeg i og for sig heller ikke, der er slået noget i stykker ved debatten i dag. Så kan vi gå ind i denne debat og prøve på at finde frem til ordninger, der opfylder disse formål.

Jeg afviser altså ikke at gå ind i de forskellige drøftelser, vi skal ikke have låst noget af i dag. Men jeg mener indtil videre i hvert fald, at den ordning, vi har nu, og som også med god grund har været anvendt i mange år, er en logisk sammenhængende, teknisk god skatteordning, som man i hvert fald skal tænke sig godt om inden man afskaffer.

Jeg vil på ny og til slut henvise til, at det kan vel heller ikke have været sådan helt ud i den blå luft, at man under den forrige regering i 1970 fik nedfældet de regler, vi i dag har i ligningsloven.

Bendix: Jeg skal lige gøre nogle ganske få bemærkninger til hr. Ømann. Det kunne for så vidt være ganske interessant, hvis hr. Ømann og socialistisk folkeparti ville lave — tiden må vist være inde til det nu — nogle beregninger over boligudgiftsforløbet over de 14 år i selvejerboligen, hvis socialistisk folkepartis tanker blev ført igennem. Det ville også være interessant at få nogle beregninger, som viser situationen for nye parcelhusejere, for så vidt angår deres liv og levned i perioden fra 1974-75 til 1988-89, og det ville for det tredje være ganske interessant at få nogle opstillinger og nogle beregninger, så vidt det er gørligt, over nye parcelhusejeres vilkår fra 1988 og fremefter. Det er altså sådanne opstillinger, der må være forudsætningen for en virkelig bedømmelse af socialistisk folkepartis forslag, som efter min bedste opfattelse indtil nu hviler på et noget luftigt grundlag.

Forudsætningen for forslaget er dernæst, at der kan ske en sondring mellem erhvervs-mæssig gæld og privat gæld, og vi har endnu ikke fået godtgjort, at det rent faktisk kan lade sig gøre. Vi har fra finansministeriet nogle oplysninger om, hvordan dette funge-

rer i lande, hvor man har forsøgt sig med det, og de opfordrer ikke ligefrem til efterfølgelse.

Til boligministeren har jeg ikke mange bemærkninger. Boligministeren svarede venligt forekommende på det par spørgsmål, jeg havde rejst, og det var jeg tilfreds med. Den eneste bemærkning, jeg skal gøre i forbindelse med boligministerens indlæg, er, at det er meget vigtigt, at vi får diskuteret til bunds, hvordan lejeloven skal have et klart sigte i retning af frigørelse. Ministeren kom med nogle venlige betragtninger, men det er naturligvis fuldstændig klart for ministeren, såvel som det er for mig, at disse skal præciseres væsentligt.

Til finansministeren vil jeg sige, at jeg altid har haft stor modvilje imod at bevæge mig baglæns ind i fremtiden med blikket stift rettet mod fortiden. Vi kan selvfølgelig optage en vældig diskussion om boligforliget i 1966, og hvad der blev lavet af godt, og hvad der blev lavet af skidt i forbindelse med boligforliget i 1966, vi kan også diskutere realkreditloven, og vi kan diskutere ændringerne i ligningsloven af 1969, og meget andet kan vi diskutere, som er passeret i fortiden. Men det er i hvert fald ganske oplagt, at særlig frugtbart er det ikke.

Jeg vil godt slå fast, at uanset hvor meget eller hvor lidt medansvar mit parti har for f. eks. ligningsloven efter den formulering, den fik i forbindelse med realkreditforliget i 1969, så er det åbenbart, at vi naturligvis, hvis vi havde haft ansvaret på nuværende tidspunkt, ville have taget den op til revision i forbindelse med den 15. almindelige vurdering. Det tror jeg også finansministeren er fuldstændig klar over at vi ville og måtte have gjort.

Jeg tror ikke, at finansministeren mener det alvorligt med at tage sit ligningslovforslag tilbage. Hvis han gør det, fremsætter vi det eller i hvert tilfælde noget tilsvarende eller i en væsentligt ændret skikkelse, må jeg nok hellere sige for præcisionens skyld, for netop at klare problemerne i forbindelse med den 15. almindelige vurdering. Lad mig gøre det helt klart, at hvis finansministeren skulle hitte på det, hvad jeg ikke tror finansministeren gør, er det klart, at vi vil fremsætte og formulere et forslag, som løser de problemer, der er opstået i forbindelse med den 15. almindelige vurdering.

[Bendix.]

Finansministeren sagde, at de tal, jeg havde refereret ganske kort i mit første indlæg, for så vidt angår virkningerne af finansministerens ligningslovsforslag, ikke var korrekte. Det er nu nok næppe rigtigt. Vi har som sagt foretaget væsentlige og meget omfattende beregninger, og disse beregninger er kørt maskinelt. Hvis der er en uoverensstemmelse mellem ministerens tal og vore tal, kan det være, at forudsætningerne er forskellige, men vi har naturligvis et materiale, som beregner konsekvensen af ministerens forslag, som vi med stor fornøjelse forelægger for ministeren og gennemdiskuterer med ministeren.

Jeg tror, det er vigtigt at slå fast, at konsekvensen af ministerens forslag nok, når man ser på selve talstørrelserne, kan forekomme nogen, f. eks. finansministeren, at være mindre betydningsfuld. Men vi skal hele tiden huske på, at familiers økonomi i dag er spændt sammen på en sådan måde, at bevægelser af den størrelsesorden, som finansministeren opererer med, vil skabe overordentlig store vanskeligheder for mange mennesker.

Det, jeg først og fremmest hæftede mig ved, var finansministerens slutbemærkning, hvor finansministeren siger, at han har ikke låst sig fast og har ikke villet låse sig fast i den debat, der har fundet sted her i dag, og jeg må sige, at ved tidligere lejligheder, hvor vi har drøftet disse ting — bl. a. den tanke, vi også har, at vi skal finde en teknik, hvorved vi kan afskaffe begrebet lejeværdi af egen bolig — har vi mødt forståelse fra ministerens side, og jeg har ikke opfattet det anderledes, end at den forståelse og den lyst til at gå ind i diskussionen af netop dette spørgsmål har finansministeren stadig væk.

Guldborg: Ja, først en enkelt bemærkning til boligministeren. Det er klart, at der i denne debat er mange ting, som vi er fundamentalt uenige om, men jeg respekterer i høj grad det synspunkt, at nu prøver vi at se, hvor langt vi kan komme med tingene, og så er der ingen grund til at gå ind i en masse polemik om disse ting. Vi skal jo også vise, hvor vi står, og det håber jeg at jeg har givet udtryk for for venstres vedkommende.

Inden jeg henvender mig til finansministeren, vil jeg gerne lige, fordi det jo drejer

sig om spørgsmålet om værdien af egen bolig, sige til hr. Ømann, at det forekommer mig, at SF's ordfører ved behandlingen af SF's forslag til en antiinflationspolitik, hr. Poul Dam, kom med en bemærkning, som jeg dengang var meget tilfreds med, og som måske stadig væk lever et eller andet sted i SF; han sagde ganske vist udtrykkeligt, at det ikke var hans gruppes standpunkt, men et personligt standpunkt, men det gav dog udtryk for en vis bevægelse i tankegangen. Det, han sagde, var, at hvis man skulle gå den vej at begrænse eller afskaffe retten til fradrag af renter af privat gæld, måtte man vel gøre det tilsvarende for renteindtægter. Det er det, jeg tænker på, når jeg siger, at der efter min mening er noget konstruktivt i at sige, at vi må have boligen ud af skattesystemet, og at vi må finde en måde at afvikle dette på. Men det konstruktive blokeres — på det punkt tror jeg finansministeren har ret — blokeres af, at det næsten ikke er til at finde ud af, hvordan man kan passe problemet om de særlige rentefradragsregler ind i en sådan ordning, og at det i hvert fald er meget svært at se, hvordan man kan behandle renteindtægter og renteudgifter forskelligt i de forskellige selvangelvener.

Til finansministeren vil jeg gerne sige, at jeg tror ikke, finansministeren kommer nogen vegne med en polemik om, hvem der har gjort hvad og hvornår. Det er det ringest mulige grundlag for en fornuftig forhandling. Og jeg tror, at finansministeren skal gøre sig klart, at det forslag, han selv har fremsat, er et forslag om i løbet af 2 år at forhøje indkomstbeskatningen for de mennesker, der bor i egen bolig, med et samlet provenu til kommunen og staten på 830 mill. kr.

Nu har dette ikke noget som helst at gøre med hverken historie eller det ene eller det andet. Hvis finansministeren virkelig tror, det kan lade sig gøre, er der noget galt. Det, der rider næsten alt, hvad vi snakker om herinde, og også en hel masse af det, der snakkes om ude i befolkningen, og med rette, det er, at vi har fået et progressivt beskatningssystem, der er gået fuldstændig over gevind. Vi har prøvet at holde det på plads med forskellige midler, og med meget lidt held, vi har prøvet det over skatteloft og forskellige andre ting, vi har prøvet det

[Guldberg.]

over en række sparerunder under den ene eller den anden ledelse. Men hvordan kan man forestille sig, at der ligger en løsning over for denne helt gåen over gevind, som nu virker direkte nedsettende på de produktive kræfter i Danmark, efterhånden direkte selvødelæggende — så langt er vi kommet ud — forestille sig, at der ligger nogen som helst konstruktiv løsning i at ville lave for så stor en del af befolkningen — vel, det er ikke hele befolkningen, men det er sandelig mange mennesker — en helt ny genial form for progressiv indkomstbeskatning, en indeksreguleret, progressiv indkomstbeskatning, som består i, at ikke alene skatteprocenten er progressiv, men indkomsten forhøjes progressivt ved hjælp af ejendomsvurderingerne og ved forhøjelse af lejeværdi af egen bolig med passende mellemrum og med grænser, der betyder, at man skal have noget mere, når man kommer op over de 400.000 kr. eller 600.000 kr.; hvis vi regner alle de inflationstal, vi har, og alle de dyrtidsportioner, der kommer, med, så kan vi hurtigt komme derop alle sammen.

Det er en indeksreguleret, progressiv indkomstbeskatning, en progression oven i progressionen på et tidspunkt, hvor progressionen i skattesystemet rider alt, hvad vi forsøger at lave, som en mare. Derfor kan det ikke nytte noget, at finansministeren først og fremmest gerne vil diskutere, hvem der lavede hvad og hvornår. Hvis finansministeren tror, at der er nogen som helst økonomisk løsning — jeg taler ikke om en politisk, men om en økonomisk mulig løsning — i at forestille sig, at man skal trække 830 mill. kr. indkomstskatter ud gennem det progressive indkomstskattesystem af de 700.000 familier, eller hvor mange det er, der bor i egen bolig, så tager han altså fejl, og jeg kan slet ikke forstå, at man overhovedet kan forestille sig, at man kan komme den vej igennem. Det må derfor være sådan, at skal der være nogen fornuft i, at vi skulle gå ind i en bred, almindelig forhandling, hvor alle selvfølgelig skal have lov at have deres mening, om man kan komme med nogle forskellige synspunkter om det, så må man være åben over for, at det system, som gælder for egen bolig, nok er blevet forældet.

Da det blev startet — jeg har forstået, at det blev startet i 1903 — havde man progressiv indkomstbeskatning, men så vidt jeg ved, bestod progressionen i, at de laveste indkomster betalte 1 pct. og de højeste 2½ pct. af deres indkomst i skat, og så kan jeg meget vel se, at disse former kan forenes med progressiv beskatning. Men man kan da sige sig selv, at det er noget andet, når man har fået systemet bygget så langt ud og inflationstakten så højt op, at det nu ikke bare er et spørgsmål om nogle velhavende mennesker, men at det er hele den almindelige, jævne mellemindkomst, der ligger oppe i toppen af progressionssystemet, og at det er den samme gruppe mennesker, som i høj grad lever under den boligform, der her er tale om. Derfor vil jeg gerne sige til finansministeren: politisk umuligt, det kan jeg ikke garantere for det er, og det kan venstre ikke garantere for, for finansministeren kan jo finde et flertal et andet sted, men kunne man så ikke også, når vi skal til at forhandle om disse ting, tænke en lille smule på, hvad der økonomisk overhovedet er muligt? Tror finansministeren virkelig, at dette er muligt? Og hvis ikke, var det så ikke bedre, at man prøvede at forhandle med lidt større bredde og lidt større variation af muligheder?

Dahlggaard: Der er fra visse sider, fra boligministerens side, fra socialdemokratiets side og vel også fra socialistisk folkepartis side, en tilbøjelighed til at betragte ejerlejekitsen som særlig sakrosankt. Jeg vil gerne sige, at i det radikale venstre betragter vi ikke denne ejerlejekitse som noget mere vigtigt dokument end tanker, der tænkes andre steder. Ejer- og lejerorganisationerne repræsenterer, når alt kommer til alt, ikke så forfærdelig meget, specielt repræsenterer lejerorganisationerne ikke ret mange procent af lejerfolket og har i øvrigt gjort den dårligste forretning i den ejerlejekitse, der ligger til grund for boligministerens forslag. Men fremfor alt har disse organisationer ikke noget som helst ansvar for sammenhængen i boligpolitikken, og de har heller ikke ansvaret for sammenhængen mellem boligpolitik og økonomisk politik. Derfor vil jeg for mit vedkommende advare imod, at man ligefrem prøver på at frem-

[Dahlggaard.]

kalde den opfattelse, at ejer-lejerskitsen er noget ganske særligt.

Jeg mener også, at boligministeren gør sig skyldig i en fejlbedømmelse, når han siger, at han har opfattet denne ejer-lejerskitse og dermed altså også det forslag, han selv har stillet, som begyndelsen til et frit boligmarked. Denne frihed begynder altså med, at man laver huslejeregulering i 200 kommuner, der ikke har det i forvejen. Den kommer til at bestå i at konservere den uensartethed, der er i huslejeniveauerne, og som i dag betyder, at ensartede boliger koster en forskellig pris; det skal de altså have lov til at blive ved med. Det er en skitse, der arbejder med uklare begreber i massevis, og som derfor nødvendigvis må have til støtte for sin administration bolignævn overalt i landets kommuner. Det er dog vist første gang, man laver en liberaliseringslovgivning, der har til følge, at der skal oprettes en hel masse administration.

Jeg vil altså håbe, at denne boligskitse bliver udgangspunktet for drøftelser, der kan munde ud i, at man sætter sig nogle mål, der virkelig er liberalisering på dette område, og når boligministeren siger, at han har opfattet boligskitsen, ejer-lejerskitsen, derhen, forstår jeg det sådan, at boligministeren altså i virkeligheden er enig i, at det er en liberalisering, der skal til.

Jeg mener, at man ikke skal udskyde den så langt som til 16. alm. vurdering, altså 4 år ud i fremtiden. Det er jo tydeligt, at vi er på vej til at befinde os i et købers marked på boligområdet i stedet for i et sælgers marked, og dermed er forudsætningerne ved at være tilvejebragt for, at man ikke sætter endemålet: en liberalisering af huslejedannelsen, så langt ud i fremtiden, som jeg har indtryk af at boligministeren gør.

Jeg har i øvrigt med glæde fornemmet, at boligministeren ikke har låst sig fast under drøftelserne i dag. Det har boligministeren faktisk heller ikke gjort under de samtaler, vi har haft i boligudvalget i det sidste halve års tid, uden at følgen dog har været hidtil alt for meget bevægelse.

Derfor skal min formentlig sidste bemærkning under denne debat være, at jeg håber, at dette, at man fra de forskellige sider ikke har låst sig fast, er udtryk for, at så kan man bevæge sig.

Omman: Det var ikke min mening at forlænge denne debat, men direkte provokeret må jeg svare hr. Bendix.

En beregning af den finansielle rækkevidde af SF's forslag har vi ikke, fordi vi på dette område har en så ringe statistik, at man ikke kan foretage sikre beregninger, og jeg må sige, når vi nu ser overslaget fra regeringens side, ser jeg på det med betydelig skepsis. For vi har råbt i tide og utide om at få en statistik over disse fradragsposter på selvangivelsen; vi har den ikke.

Individuelt er det meget let, vil jeg sige til hr. Bendix, at beregne et lejeforløb. Man kan jo bare tage udgangspunkt i en speciel finansiering, så er det meget let at se, hvordan et underskud, der er låst fast, aftrappes over en given årrække. Til den ende kan jeg efter forhandlingen overrække hr. Bendix vores parcelluspejce, hvor der i tilstrækkeligt omfang er gjort rede for disse ting.

Så blev det sagt, at vi ikke havde gjort rede for, hvordan man sondrer mellem private og erhvervsmæssige renter. Det blev i tillæg hertil sagt, at vi havde dog fået noter om, at i de lande, hvor man havde prøvet det, var det sket med ringe succes. Det notat vil jeg gerne se. Der er en oplysning om, at man kører denne ordning i Canada, men man har desværre ingen oplysninger om, hvordan den forløber. Der er en oplysning om, at man søgte det indført i England, men før ordningen kom til at virke, blev den afskaffet af den konservative regering, ikke fordi den ikke kunne løbe, men af politiske grunde. Det er, hvad vi for tiden har om den slags i udlandet.

Men må jeg til slut sige til hr. Bendix, at han anfægtede jo, at det principielt var muligt at sondre imellem disse renter. Ja men så er det det samme som at anfægte, at det er muligt for den driftsøkonomiske videnskab at opgøre en given virksomheds driftsresultat korrekt. For det er fuldstændig ligegyldigt med hensyn til driftsresultatet, om renterne er private, eller de er erhvervsmæssige. Hvis det skal opgøres driftsøkonomisk korrekt, kan man kun tillade sig at indregne de driftsmæssige renter. Så vidt tror jeg nok man er kommet i den driftsøkonomiske teori, at det principielt er muligt.

Det vil føre for vidt her at gå ind på de regler, der skal til, for at det også skattemæssigt og praktisk er muligt — det er sta-

[Ømann.]

dig væk min overbevisning, at det er det — og i hvert fald betyder disse vanskeligheder intet i sammenhæng med det overordnede økonomiske problem, der ligger i, at for tiden kan man ikke føre rente- og pengepolitik i dette land.

For øvrigt skylder jeg hr. Guldborg et svar på, hvorvidt jeg er villig til at se på renteindkomster. Det er jeg da. Jeg anser hele renteproblematikken for så alvorlig, at jeg er villig til at se på hvad som helst i den forbindelse. Men jeg vil bare pointere, at der er grund til at sondre imellem, om det, man trækker fra, er en rent privat udgift, eller det er en erhvervsmæssig udgift. Endvidere er der grund til at have i erindring, at alle indtægter, af hvilken art de end er, også renteindtægter, er indtægter i skattemæssig forstand efter de principper, vi hidtil har fulgt. Det er disse sondringer, jeg er gået ud fra, og hvor vores skattelovgivning hidtil har haft nogle ulogiske principper.

(Kort bemærkning).

Bendix: Hvad angår notatet, som altså er fra finansministeriet, er hverken notatet eller dets indhold nogen hemmelighed. Jeg føler mig ganske overbevist om, at hr. Ømann ved en henvendelse i folketingssekretariatet vil kunne få det, da det er optaget som et nummer blandt de bilag, boligudvalget har arbejdet med i denne omgang. Det er altså et notat, som er fra finansministeriet, men som er fremsendt fra boligministeriet til boligudvalget, og det vil hr. Ømann let kunne få lejlighed til at gennemse.

Jeg må i øvrigt understrege vedrørende hele ideen i det, som ud fra teoretiske betragtninger måske nok kan forekomme besnærende, at ud fra mere praktiske synspunkter er der det at sige, at f. eks. adgangen til at stifte aktieselskaber er tilsyneladende overordentlig liberal i dette land, og det skaber en lang række vanskeligheder i forbindelse med det af hr. Ømann fremsatte forslag. Jeg forlanger ikke af hr. Ømann el-

ler af socialistisk folkeparti nogen beregninger på socialistisk folkepartis forslag, som går på de samfundsøkonomiske totalvirkninger, altså provenuberegninger, men jeg vil meget gerne se ikke kun socialistisk folkepartis pjece, som jeg naturligvis kender, men nogle beregninger over individuelle eksempler. Der kan hr. Ømann bare opstille de forudsætninger, som hr. Ømann finder det rimeligt og rigtigt at arbejde ud fra, og så kan hr. Ømann jo gennemregne en lang række konkrete eksempler og forelægge dem for os andre. Det ville være umådelig interessant at se. Jeg føler mig temmelig overbevist om, at det vil blive et dyrt bekendtskab, skulle det blive ført igennem.

Finansministeren (Grünbaum): Ja, det er rigtigt, at der foreligger fra finansministeriet ikke ét, men flere notater vedrørende spørgsmålet om mulighederne for at fradrage renterne. Jeg har ikke noget imod, at man genoptager en drøftelse af disse problemer, tværtimod. Jeg har altså selv tilbudt, at vi tager det op som en mere generel drøftelse og ikke bare tager det ind i spørgsmålet om parcelhusene. På den måde mener jeg vi kan få den helt rigtige debat, og så mener jeg også, vi kan få et rimeligt grundlag for at tage stilling til, om vi skal lave noget specielt på parcelhusområdet. Det afviser jeg på ingen måde, jeg mener tværtimod, at det i allerhøjeste grad trænger til at blive gennemdiskuteret, og det er altså min opfattelse. Jeg kan ikke som socialdemokratisk finansminister være med til, når SF nu kommer med dette forslag, uden videre at sige, at nu gennemfører vi noget, om hvilket hele staben af skattesagkyndige siger til mig: det kan du ikke lave, uden at det kommer til at gå ud over lønmodtagerne. Det kan jeg dog ikke. Jeg må sige som socialdemokratisk finansminister, at jeg kan ikke gennemføre en ordning, som i første række vil ramme lønmodtagerne, det er jeg slet ikke ude efter; vi ved, at der i forvejen er en skævhed i hele vores skattelovgivning.

Derimod har jeg ikke noget imod at

[Finansministeren.]

drøfte spørgsmålet; jeg afviser altså ikke en drøftelse, jeg afviser ikke en undersøgelse, tværtimod, jeg vil gerne til bunds i dette. Jeg mener, vi skal sige, at vi ikke kan gennemføre noget sådant, før vi er sikre på, at det virker sådan, som hr. Ømann siger det, for det er jeg absolut ikke sikker på det gør, det trænger til en grundig undersøgelse.

Lige til sidst til hr. Guldberg: ja, der kan laves mange parcelhusløsninger, men man må nu altså ikke sige til mig — jeg har dog også boet i parcelhus i 20 år — at man er så forfærdelig dårligt stillet, når man bor i et parcelhus, at det er helt forskrækkeligt. Jeg vil gerne stille det direkte spørgsmål: mener hr. Guldberg, at hvis man gennemfører en ordning, hvor lejeværdien ikke skal indgå som indtægt på skatteschemaet, så skal f. eks. den landarbejder, som ligningsrådet for nylig har sagt skal ansættes til 300 kr. om måneden af den bolig, han bor i, uden at der er pengeomsætning i det, alligevel betale skat af de 3.600 kr. om året? Skal så ikke landbrugeren, gårdmanden, også sættes til en vis indtægt af den værdi, han har ved at bo i boligen? Jeg vil gerne have et svar af hr. Guldberg på dette spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Ømann: Den skal blive meget kort. Jeg vil bare spørge finansministeren, om det er gået op for ham, at ved at fremsætte sit forslag om, at fradraget for parcelhusene i indkomsten skal konverteres til et fradrag i skat, løber han ind i en problematik om at sondre mellem private renter og erhvervs-mæssige renter.

Jeg vil endvidere spørge finansministeren, om han ikke er klar over, at ved at der blev indføjet i skatte- og spareforliget, at der skulle ske en begrænsning af fradraget for private renter — i parentes forbrugsrenter — må man indføre en sondring imellem private og erhvervs-mæssige renter, uanset hvem det skader, så den principielle sondring er vi altså over, det er vi langt inde i. Det, vi nu skal diskutere, er, hvordan det praktisk kan lade sig gøre.

(Kort bemærkning).

Guldberg: Jeg tror, finansministeren mangler sans for proportioner. Naturligvis

kan det være rigtigt, at man i et rimeligt og fornuftigt indkomstskattesystem også må tage hensyn til, at der kan være visse indkomster, der opnås som naturalydelse. At overføre dette til det, vi nu snakker om på parcelhusområdet, af den størrelsesorden og med det indgreb, det offentlige foretager over vurderingerne, og med den oppumpning, der sker af værdierne, og de talstørrelser, der her er tale om, har i hvert fald ikke noget at gøre med sans for proportioner.

Finansministeren forsværer i dag et skattesystem, som er indrettet sådan, at der er folk med årsindkomster på mellem 35.000 og 60.000 kr., der, hvis de tjener 5.000 kr. mere, summa kan få mindre i indtægt. Hvordan vil man forklare en sådan lønmodtager, der bor i et parcelhus til 300.000 kr., at nu skal han have forhøjet sin indkomst med 5.000 kr., fordi finansministeren synes, det er en god måde at ordne lejeværdien på? Og for at få disse 5.000 kr. i indkomstforhøjelse skal han tjene så meget mere, at han ikke alene skal tjene det mere til at betale de 5.000 kr., men også til at betale den progressive skat med, som er indrettet sådan, at han får mindre, når han tjener mere. Det er en god opgave for en finansminister at regne på, og den har ikke ret meget at gøre med landarbejderens kosttillæg, eller hvad det nu var, finansministeren spurgte om.

Finansministeren (Grünbaum): Jeg spurgte ikke om landarbejderens kosttillæg, jeg spurgte om hans skattepligtige indkomst, som ansættes også efter den boligværdi, han har. Men jeg forstår altså, at hr. Guldberg har ikke den samme interesse for landarbejderens bolig som for gårdejerens bolig; gårdejeren skal altså være skattefri af lejeværdien, medens landarbejderen ikke skal.

Til hr. Ømann dette: naturligvis er jeg klar over, at der er principielt de samme problemer ved 55 pct.s reglen. For mig er det ikke et spørgsmål om principper; jeg har det nøjagtig ligesom hr. Ømann: for mig er det et spørgsmål, om det kan gøres i praksis. Jeg er ikke principrytter. Når man lægger sig på 55 pct., ligger procenten så højt, at risikoen for de flytninger, der kan være tale om, er meget minimal; den er så lille, at her kan man ud fra et praktisk synspunkt sige, at det kan gå. Det er ud fra en praktisk

[Finansministeren.]

overvejelse, at jeg indtil videre ikke føler mig overbevist af SF-forslaget; jeg vil altså gerne overbevises om dets rigtighed, det må vi have drøftet meget igennem. Det er ikke for mig udelukkende det spørgsmål, som har været fremme her, om at kunne sondre mellem erhvervsmæssig gæld og anden gæld, privat gæld, det er også et spørgsmål for mig, om det er en lønmodtager, eller det er en mand med en større indtægt eller formue. Der kan f. eks. være manden, der har 200.000 kr. i formue, i obligationer — eksemplet har tidligere været drøftet her i folketinget. Han kan jo anbringe disse 200.000 kr. i huse, han kan tage sine obligationer ud af banken, han kan sige: jeg vil ikke betale skat. Hvorfor skulle han betale skat af renterne af de 200.000 kr. i obligationer, hvis hr. Ømann fik sit forslag gennemført? Så ville han jo være idiot. Hvorfor skulle han betale skat af de renter, hvis vi forærer ham en skattefri indtægt ved, at han anbringer pengene i et hus? Altså, den velhavende mand kan gøre det, men lønmodtageren har jo ikke de 200.000 kr., som han kan lave det nummer med. Det er den slags ting, vi skal have drøftet igennem, før vi kan tage stilling til et forslag som det, der er fremsat fra SF's side.

Formanden: Hr. Ømann har ordet for en kort bemærkning. Jeg tror, de korte bemærkninger tid snart må være forbi.

(Kort bemærkning).

Ømann: Jeg forstår, at det er afgørende for finansministeren ved en ordning af de 700.000-750.000 parcelhuse — disse parcelhuse, som i antal vokser hvert år med ca. 40.000 — hvordan enkelte velhavere ordner finansieringen af deres parcelhus. Det er mildt sagt en manglende sans for proportioner, hvis man skulle lade den slags ting være afgørende. Hvis man endelig vil beskatte den egenkapital, der er i parcelhuse, hvis man endelig vil beskatte egenkapitalen i biler, i tæpper, i indbo, i kunstgenstande — godt, så lad os snakke om det, det findes der midler for, det er ikke så svært. Vi har en formueskat, vi har en ejendomsskat, en grundskat; der er mange måder at gøre det på, så det synes jeg ikke er nogen uoverstigelig hindring.

Finansministeren (Grünbaum): Jeg tror heller ikke, vi kan komme længere i debatten. Jeg kan kun gentage: jeg er ikke overbevist og da slet ikke efter det, hr. Ømann nu sagde. Den omstændighed, at der i forvejen er forskellige ting i vort skattesystem, der ikke er, som de skal være, kan dog ikke begrunde, at vi indfører nogle ting yderligere, der ikke er, som de skal være. Det synes jeg var et meget dårligt argument.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at de 4 leje- og boligforslag henvises til boligudvalget, og at forslaget om ændring af ligningsloven henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg dette som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Det er meddelt mig, at undervisningsudvalget ønsker at afgive mundtlig indstilling ved 3. behandling over forslag til lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner.

Erhvervsudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om ændring af lov om priser og avancer. Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Boligudvalget:

Udtræder som stedf.: Jens Chr. Christensen

Ny stedf.: Enggaard.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 30. maj, kl. 10 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om søtransport af gods til Grønland.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov for Grønland om kommuneskat.

[Formanden.]

- 3) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov for Grønland om erhvervs-
mæssigt fiskeri, fangst og jagt.
- 4) *Tredje behandling af:*
Forslag til sømandslov.
- 5) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om bo-
ligtilsyn.
- 6) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om arbejdsretten.
- 7) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om vær-
nepligtiges anvendelse til civilt arbejde.
- 8) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring af retsplejelø-
ven. (Lokalnævn vedrørende politiets
virksomhed og behandling af klager
over politiet m. v.).
- 9) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring af borgerlig
straffelov. (Mindre berigelsesforbrydel-
ser m. m.).
- 10) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om styrelse af højere ud-
dannelsesinstitutioner.
- 11) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om embedslægeinstitutio-
ner m. v.
- 12) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af borgerlig
straffelov, af lov om ikrafttræden af
borgerlig straffelov m. m. og af lov om
rettens pleje. (Strafferetlige særforan-
staltninger m. m.).
- 13) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om et hovedstadsråd.
- 14) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om udligning i hovedstads-
området.
- 15) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om sy-
gehusvæsenet. (Hovedstadsrådets opga-
ver inden for sygehusvæsenet).
- 16) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om regionplanlægning i
hovedstadsområdet.
- 17) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om hovedstadsområdets
kollektive personbefordring.
- 18) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om lands- og regionplan-
lægning.
- 19) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af postloven.
- 20) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om anlæg af lufthavn på
Saltholm.
- 21) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om anlæg af en bro over
Store Bælt.
- 22) *Spørgsmål til ministrene.*

Mødet hævet kl. 20.10.

99. møde.

Onsdag den 30. maj kl. 10.

Første næstformand (Grete Hækkerup): I skrivelse af 25. maj d.å. meddeler ministeren for udenrigsøkonomi, at han ønsker skriftligt af fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af overenskomst, med tilhørende protokoller og tekster, mellem medlemsstaterne i Det europæiske Kul- og Stålfællesskab og Det europæiske Kul- og Stålfællesskab på den ene side og Kongeriget Norge på den anden side

og

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af aftale om Det nordiske Ministerråds sekretariater og deres retlige stilling med tillægsprotokol.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Ministeren for udenrigsøkonomi (Ivar Nørgaard): Jeg har herved den ære at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af overenskomst, med tilhørende protokoller og tekster, mellem medlemsstaterne i Det europæiske Kul- og Stålfællesskab og Det europæiske Kul- og Stålfællesskab på den ene side og Kongeriget Norge på den anden side. Overenskomsten blev undertegnet i Bruxelles den 14. maj 1973.

Indledningsvis skal jeg her, idet jeg i øvrigt henviser til de til forslaget knyttede bemærkninger, nævne, at den første af disse aftaler indgås af De europæiske Fællesskabers Ministerråd, med den anden aftale også forelægges de kontraherende medlemsstater til ratifikation. Norges overenskomst med Det europæiske Kul- og Stålfællesskab udgør en betydningsfuld del af aftalekomplekset, og det er ikke mindst gennem ratifikation af denne overenskomst, at Danmark sikrer videreførelsen af den frihandel, der var oprettet under EFTA-samarbejdet. Dette er baggrunden for, at forslaget allerede forelægges for tinget i indeværende samling.

Siden december 1972 har en norsk for-

handlingsdelegation og EF-Kommissionen drøftet indholdet af de to handelsaftaler, som de kontraherende parter nu har undertegnet. Som det vil være medlemmerne af folketinget bekendt, har Danmark lige fra åbningen af de indledende drøftelser og til afslutningen af de egentlige forhandlinger søgt at gøre sin indflydelse gældende i EF's Ministerråd og de faste repræsentanters komité med henblik på, at Norges aftaler med De europæiske Fællesskaber skulle blive udformet så gunstigt som muligt for Norge.

Blandt de væsentligste danske indgreb i forhandlingerne kan nævnes den støtte, man ydede Norge i spørgsmålet omkring størrelsen af kvoterne for import af norsk råaluminium og aluminiumhalvfabrikata til EF. Da den danske produktion af sidstnævnte varegruppe er nedlagt, var det samtidig ønskeligt for Danmark, at muligheden for leverancer heraf fra Norge blev opretholdt.

Bortset fra viljen til at støtte Norge, der efter folkeafstemningen befandt sig i en yderst vanskelig situation, idet den norske udenrigshandel pr. 1. januar 1973 ville stå uden noget aftalemæssigt grundlag, var regeringens beslutning om aktivt at arbejde for et hurtigt og tilfredsstillende forhandlingsresultat dikteret af et ønske om, gennem undertegnelsen af en overenskomst mellem Norge og Det europæiske økonomiske Fællesskab, at befæste de klare økonomiske og handelsmæssige fordele, som EFTA-samarbejdet gennem de sidste år har betydet for Danmark.

Det var det samme ønske, der straks efter den norske folkeafstemning havde tilskyndet den danske regering til at foretage en noteudveksling med den nye norske regering, hvorefter man på gensidighedsbasis forpligtede sig til at opretholde den eksisterende frihandel for industrivarer gennem 1973, dog således, at den eventuelle indgåelse af en frihandelsaftale mellem Norge og EF ville afløse dette arrangement. Dette skete tidligere, end man kunne have forudset efter de første vanskelige forhandlingsfaser, og den 14. maj d.å. undertegnede Norge i Bruxelles to overenskomster med Fællesskaberne, den ene med Det europæiske økonomiske Fællesskab, den anden med Det europæiske Kul- og Stålfællesskab.